

วารสาร มหาจุฬาราชการ

Mahachula Academic Journal

ISSN (Print) : 2408 - 1078

ISSN (Online) : 2651 - 2440

ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

วารสาร มหาจุฬาราชการ Mahachula Academic Journal

ISSN : 2408 1078 (Print)

ISSN : 2651-2440 (Online)

ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒

● วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬาราชการ เป็นวารสารวิชาการ ราย ๖ เดือน (ปีละ ๒ ฉบับ) คือ ฉบับที่ ๑ เดือน มกราคม-มิถุนายน, ฉบับที่ ๒ เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนา เพื่อให้บริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา แก่สังคม เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เพื่อสนับสนุนให้เกิดวารสารทางวิชาการกลางของมหาวิทยาลัย ในการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยแก่ผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านศาสนา และปรัชญา พระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ในขอบข่ายเนื้อหาสาขาวิชาสังคมวิทยา ศิลปศาสตร์และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาราชการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาราชการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิง ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
- ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย ๒ ท่านต่อบทความ
- ทรัพย์สินและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารมหาจุฬาราชการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทรัพย์สินของความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ วารสารมหาจุฬาราชการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● เจ้าของ

กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ห้อง ๓๐๕ เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ถ.พหลโยธิน ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๓๕ ๒๔๘๐๐๐ ต่อ ๘๗๗๓, โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘๐๑๓

● ที่ปรึกษาวารสารมหาจุฬาราชการ

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์

พระราชปริยัติกวี, ศาสตราจารย์ ดร.

อธิการบดี

พระราชปริยัติมุนี, รองศาสตราจารย์ ดร.

คณบดีคณะพุทธศาสตร์

พระราชสุตาภรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

คณบดีคณะครุศาสตร์

พระศรีสิทธิมนี

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

พระครูปริยัติกิตติธำรง, รองศาสตราจารย์ ดร.

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

● บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. โกนิฐ ศรีทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายสุญา ศิริธัญญ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● กองบรรณาธิการ :

พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ พรหมเลิศ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ดร.วีรชาติ นิมอนงค์

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ

มหาวิทยาลัยบูรพา

นายคะแนน ปาลิภัทรากูร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายสุภูฐาน สุตาจันทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

● คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารมหาวิทยาลัย (Peer Review)

สาขาวิชา ศาสนา, ปรัชญา, พระพุทธศาสนา, ครุศาสตร์, มนุษยศาสตร์, สังคมศาสตร์

■ ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระราชปริยัติกวี, ศาสตราจารย์ ดร.

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร. พระราชปริยัติมุนี, รองศาสตราจารย์ ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร

รองศาสตราจารย์ ดร.เวทย์ บรรณกรกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิญฐ์ ศรีทอง

รองศาสตราจารย์รังษี สุหนต์

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เริงชัย หมื่นชนะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร สุยะใจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ศุภษร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระกาญจน์ กนกกมลเสศ

■ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ พิเศษ อติศักดิ์ ทองบุญ

ราชบัณฑิต

ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตรเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนียง เลื่อมใส

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา จันทรแก้ว

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชชุดา หนุ่ไฉ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

รองศาสตราจารย์ ดร.เมธาวิ อุดมธรรมานุภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สนธิ สัตโยภาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.เสริมศรี ไชยศรี

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ สยาม คำปรีดา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักสัตย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

มหาวิทยาลัยมหิดล

(๕)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นลินี ฦ นคร
ดร.วีรชาติ นิ่มอนงค์
ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ
ดร.ชัยสิทธิ์ ทองบริสุทธิ

ดร.วันชัย สุขตาม

● ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พิธีจนอักษร

พระมหาขวัญชัย ปุตุตวิเสโส
นายสุภูฐาน สุดาจันทร์
นางสาวสุจิตรา ชวตรมัย
นางสาวสังเวียน พู่เฟื่อง

งานสมาชิก

นายสุภูฐาน สุดาจันทร์

บันทึกข้อมูล

นายจิระศักดิ์ ธารสุขกระจำ

งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

นายพนพล เพ็ญประชุม

● นิติกร

นายธวัช แยมปัว

● ภาพ/ศิลปะ

พระมหาสุระศักดิ์ ธีรวโส

● ออกแบบปก

ดร.จุฬารัตน์ วิชานาติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

นายสินชัย วงษ์จำนงค์

นายเอกลักษณ์ เทพวิจิตร

นายสันทัต จันทรทาทอง

นายสมบุรณ์ เพ่งพิศ

- จัดรูปเล่ม

นายสมบูรณ์ เฟ่งพิศ

- พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทรศัพท์ ๐๓๕ ๒๔๘ ๐๐๐ ต่อ ๘๕๕๕-๘๕๕๙ โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘ ๐๐๐ ต่อ ๘๕๔๕

- จำนวนที่ตีพิมพ์ ๕๐๐ เล่ม

วารสารมหาจุฬาริชาการ
เป็นสมาชิกเครือข่ายวารสารวิชาการ
ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (JSH)

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาจุฬาริชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นวารสารวิชาการ กำหนดออกปีละ ๒ ฉบับ คือ ฉบับที่ ๑ เดือน มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ ๒ เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม เริ่มตีพิมพ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา นับเป็นปีที่ ๖ แล้ว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานทางวิชาการและงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนา เผยแพร่ผลงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ทั้งบทความวิชาการและบทความวิจัยของผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนิสิต เมื่อมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้มีงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒ ขึ้น จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะได้เผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยดังกล่าว เพื่อการบริการทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม คณะบรรณาธิการ จึงแจ้งการตีพิมพ์วารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒ เพิ่มจากวาระปกติ ทั้งนี้ เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยของผู้บริหาร คณาจารย์ และนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งภายในและภายนอก

วารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒ ฉบับนี้ จัดทำขึ้น เนื่องในวาระสำคัญดังกล่าวข้างต้น โดยมีการรวบรวมบทความทางวิชาการและบทความวิจัย ภาควิชาภาษาไทย จำนวน ๓๐ บทความ ประกอบด้วย (๑) บทความวิชาการ จำนวน ๔ บทความ และ (๒) บทความวิจัย จำนวน ๒๖ บทความ จากผู้บริหาร คณาจารย์ ตลอดจนนิสิต นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอก ที่ได้ผลิตผลงานทางวิชาการ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยเนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒ ในครั้งนี้ และในตอนท้ายยังมีบทวิพากษ์หนังสือรวมอยู่ด้วย รายละเอียดของบทความต่างๆ กองบรรณาธิการได้สรุปชื่อเรื่องบทความ ผู้เขียนและส่วนงานที่สังกัด ดังต่อไปนี้

บทความวิจัยที่ ๑ เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธจริยศาสตร์กับการประกอบอาชีพในสมัยพุทธกาล” โดย ผศ.ดร.กฤต ศรียะอาจ ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี พระศรีรัตโนบล ดร. คณะพุทธศาสตร์ มจร ผลการวิจัยพบว่า ประเภทอาชีพต่าง ๆ ในสมัยพุทธกาล เริ่มจากวิวัฒนาการของโลกตั้งแต่ตอนต้นแห่งวิวิธกัปตามที่ปรากฏอยู่ในอรรถกถาสุตต โดยอาชีพประเภทแรกเกิดขึ้นก่อนคืออาชีพเกษตรกรรม จากสังคมเกษตรกรรม พัฒนาไปสู่ยุคอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามในช่วงสมัยของพระพุทธเจ้า นั้น ระบบชนชั้นมีความเข้มข้นอย่างมาก การที่บุคคลจะประกอบอาชีพประเภทใดได้ ต้องขึ้นอยู่กับว่า เกิดในตระกูลวรรณะใดการแบ่งประเภทอาชีพของคนอินเดียในสมัยพุทธกาล จึงเป็นไปตามความเข้มแข็งของ

วรรณะ ประเด็นพุทธจริยศาสตร์สำหรับการประกอบอาชีพ พบว่า หลักพุทธจริยศาสตร์ อันมีหลักศีลธรรมซึ่งมาจากคำสอนจากพระพุทธเจ้าเป็นกฎเกณฑ์ชัดเจนตายตัว ผิดถูก บุญ-บาป แยกส่วนกันอย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาตามเป้าหมายแล้ว สามารถแบ่งได้ ๒ ระดับคือ ๑) ระดับโลกียธรรม ๒) โลกุตรธรรมทำให้ลักษณะของพุทธจริยศาสตร์ มีความเป็นสมบูรณ์นิยม (Absolutely) ทั้งในระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง สำหรับเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรม พิจารณาการกระทำ ๒ ลักษณะเป็นตัวจำแนก คือ การกระทำใดมีรากฐานมาจากกุศลมูล ถือว่าเป็นการกระทำที่ดี และการกระทำใดมีรากฐานมาจากอกุศล ถือว่าเป็นการกระทำชั่วซึ่งจะต้องอาศัยองค์ประกอบ ๒ อย่าง เป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยโดยพิจารณาจาก ๑) เจตนาของผู้กระทำ และ ๒) ผลที่เกิดจากการกระทำนั้น เป็นต้น

บทความวิจัยที่ ๒ เรื่อง “ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม” โดย ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี ผลการวิจัยพบว่า (๑) นักเรียน มีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาท โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยในรายข้อ นักเรียนมีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๓ ข้อ อยู่ในระดับน้อย จำนวน ๑๗ ข้อ และอยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน ๕ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ “เคยด่าเพื่อนเวลาโกรธ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ “พ่อแม่เคยสอนให้เป็นคนพูดโกหก” (๒) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักเรียนที่เรียนในชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาท ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทความวิจัยที่ ๓ เรื่อง “พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา สาขาสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี” โดย รศ.ดร.เอื้อมทิพย์ ศรีทอง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ผลการวิจัย พบว่า ๑. โทรศัพท์มือถือที่ได้รับความนิยมมากที่สุดของนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา คือ iPhone ๓๑.๘ % , Samsung ๒๕.๖ % , Oppo ๑๕.๗ % , Vivo ๑๒.๕ % และ Huawei ๑๑.๓ % นักศึกษาใช้ช่วงเวลาตอนเย็นหลังเลิกเรียนในการเล่นโทรศัพท์มือถือ ๓๒.๕% ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงที่สุด รองลงมาใช้โทรศัพท์ตั้งแต่ตื่นนอน ๑๖.๓ % ใช้เวลาในการเล่นโทรศัพท์มือถือจำนวนมากกว่า ๔ ชั่วโมงขึ้นไป , เมื่อหยิบโทรศัพท์ขึ้นมาใช้ สิ่งแรกที่นักศึกษาทำ คือ Facebook ๒๖.๒ % , เล่น Line ๑๘.๘ % , ดู YouTube ๑๕.๗ % และดู Instagram ๑๐.๗ % ๒. พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา พบว่า ๔ อันดับพฤติกรรมยอดฮิตของนักศึกษาที่ปฏิบัติมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ($\mu = ๔.๕๘$),

(๘)

ใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อเล่น Social network เช่น Facebook, line , twitter, Instagram ฯลฯ ($\mu = 4.55$), ใช้แอปพลิเคชันเพื่อโทรศัพท์กับเพื่อนและแฟน ($\mu = 4.52$) และใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อถ่ายรูป, ถ่ายคลิปวิดีโออัดเสียง ($\mu = 4.50$) ตามลำดับ ๓. ผลกระทบจากการใช้โทรศัพท์มือถือ พบว่า ทำให้ไม่มีเวลาอ่านและทบทวนหนังสือเรียน ($\mu = 3.49$), ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ($\mu = 2.54$)

บทความวิจัยที่ ๔ เรื่อง “**ศึกษาการปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนโรงเรียนวิสุทธิพร ในจังหวัดสุรินทร์**” โดย พระครูวินัยธรรมสุทร ถาวรธมโม ผศ.ดร. คณะพุทธศาสตร์ พระธรรมโมลี, ดร. มจร วิทยาเขตสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพิตามารดาของนักเรียน ส่วนมากยังอยู่ด้วยกัน (๗๒.๔ %) ยังมีชีวิตทั้งสองคน (๙๓.๒ %) พักอยู่กับบิดามารดา (๗๙.๑ %) ส่วนมากมีอาชีพรับจ้างและเกษตรกร (๗๗.๘ %) เป็นเกษตรกรทั้งบิดามารดา ร้อยละ ๓๔.๙ นักเรียนมีคะแนนความรู้เฉลี่ยร้อยละ ๘๑.๒ มีความรู้ศีลข้อหนึ่งมากที่สุด รองลงมาศีลข้อห้า ข้อสาม ข้อสอง และข้อสี่ ร้อยละ ๘๔.๒, ๘๒.๐, ๘๑.๗, ๘๐.๐ และ ๗๗.๐ ตามลำดับ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ร้อยละ ๔๒.๔ ที่วัด ๔๓.๔ ที่บ้านและที่อื่น ๓๙.๓ มีการปฏิบัติตามหลักศีลห้ารวมเฉลี่ยร้อยละ ๗๖.๕ ปฏิบัติตามศีลข้อห้ามากที่สุด รองลงมาศีลข้อหนึ่ง ข้อสาม ข้อสอง และข้อสี่ ร้อยละ ๘๗.๕, ๗๙.๑, ๗๘.๕, ๖๘.๗ และร้อยละ ๖๖.๔ ตามลำดับ ชั้นปี เพศ อายุ อาชีพบิดามารดา ความรู้ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามหลักศีลห้าของนักเรียน โรงเรียนวิสุทธิพร ในจังหวัดสุรินทร์ จึงควรจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งมากในจำนวนกิจกรรมและมากในจำนวนนักเรียน

บทความวิจัยที่ ๕ เรื่อง “**การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์มุกประดับ เป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก กรณี : บ้านหนองลาด ตำบลถ่อนนาถ้ำ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี**” โดย นวรัตน์ บุญภิละ และยุทธชัย โคสาคี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผลการศึกษาการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์มุกประดับและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน ๑๐๘ ตัวอย่าง พบว่า แบบผลิตภัณฑ์มุกประดับประเภทของที่ระลึกมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.21) ผลิตภัณฑ์มุกประดับที่เป็นแบบประเภทของที่ระลึกนั้นเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องประยุกต์และพัฒนาเอาวิธีการผลิตของชุมชนโดยยึดแนวทางดั้งเดิมของผลิตภัณฑ์ต้องมีวัสดุภายในชุมชนและมีความต้องการของ นักท่องเที่ยวหรือกลุ่มผู้บริโภค ในขั้นตอนผลการประยุกต์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทของที่ระลึก จากการสัมภาษณ์และสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์พินถิ่น นักวิชาการผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์มุกประดับประเภทของที่ระลึกมีผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน ๕ ผลิตภัณฑ์ มีผลการประเมินผลิตภัณฑ์ต้นแบบอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก (Mean = 4.71)

บทความวิชาการที่ ๖ เรื่อง “**วิสุทธิมรรค : วิธีแห่งการยกระดับภูมิปัญญาในเกรวาท**” โดย ดร.จันทรรักษ์ สิมหัตต เนตรนิมิตร นักวิชาการอิสระ รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร บัณฑิตวิทยาลัย มจร เสนอว่า วิสุทธิมรรคเป็นทั้งคู่มือการปฏิบัติฝึกจิตภาวนา และเป็นทั้งวรรณกรรมหลักของเกรวาท พระพุทธโฆชะเขียนขึ้นในศรีลังกา เพื่ออธิบายเรื่องไตรสิกขา ตามแนวรวินิตสูตร เปรี๊ยะวิสุทธิ ๗ อย่าง เหมือนรากและลำต้นของต้นไม้ สลวิสุทธิ และจิตตวิสุทธิ เป็นเหมือนราก ส่วนทฤษฎีวิสุทธิ กังขาวิตรณ-วิสุทธิ มัคคามัคคญาณวิสุทธิ ปฏิปทาญาณทัสสนวิสุทธิ และญาณทัสสนวิสุทธิ เป็นเหมือนลำต้น ผู้รจนาย่อธรรมจากพระไตรปิฎกแทบทั้งหมดมาลงไว้ในคัมภีร์นี้ อ้างถึงคัมภีร์รุ่นหลังพระไตรปิฎก รวมทั้งมติของบูรพาจารย์แห่งสำนักมหาวิทยาลัยในศรีลังกา เขียนไว้ ๒๓ บท สองบทแรกกล่าวเรื่องศีลและวิธีปฏิบัติ รุดงค์ อีก ๑๑ บท กล่าวเรื่องสมาธิ ๑๐ บทท้าย กล่าวเรื่องปัญญา คัมภีร์เล่มนี้ นำเอาแนวทางของพระพุทธศาสนายุคต้น และเนื้อหาสาระสำคัญที่กระจายกันอยู่ในพระไตรปิฎก มาจัดระบบให้เป็นตามลำดับ มุ่งเสนอวิธีการยกระดับภูมิปัญญาเพื่อความเป็นพระอรหันต์ มิใช่วิสุทธิภูมิเพื่อความเป็นพระโพธิสัตว์ ในประเทศไทย คณะสงฆ์ใช้วิสุทธิมรรคประกอบการศึกษาบาลีชั้นประโยค ๘-๙

บทความวิจัยที่ ๗ เรื่อง “**การศึกษาความหมายในชีวิตเชิงประสบการณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์**” โดย นางอิสรา รุ่งทวีชัย ดร.ดลดาว ปุณณานนท์ ดร.ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า ความหมายในชีวิตมี ๓ องค์ประกอบคือ การรับรู้ความสามารถส่วนบุคคล การอึดในตน และการข้ามผ่านข้อจำกัดของตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับเท่ากับ .๙๒๘ เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบการรับรู้ความสามารถส่วนบุคคลมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๘๙ การอึดในตนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๗๙ และการข้ามผ่านข้อจำกัดมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .๘๕ การศึกษาความหมายในชีวิตจากประสบการณ์พบว่าลักษณะของนักศึกษาที่มีความหมายในชีวิตอยู่ในระดับสูงจะมีเป้าหมายในชีวิตชัดเจน พึงพอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และมองว่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตเป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต เข้าใจและยอมรับประสบการณ์ที่แตกต่าง รวมทั้งนำประสบการณ์เหล่านั้นมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่อยู่ท่ามกลางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

บทความวิชาการที่ ๘ เรื่อง “**พัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร ศูนย์ฝึกปฏิบัติการอาหารนานาชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ**” โดย อาจารย์ธนพัฒน์ แสงรุ่งเรือง วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.ฟ้าใส สามารถ รศ.ดร.พลศักดิ์ จิรไกรศิริ ดร.กรเอก กาญจนโกคิน เสนอว่า การศึกษาพัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับ

(๑๐)

การบริหารศูนย์ฝึกปฏิบัติการอาหารนานาชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของการบริหารศูนย์ฝึกปฏิบัติการอาหารนานาชาติและประสิทธิภาพ จากการศึกษาพัฒนาการของแนวคิดทั้งสองที่สอดคล้องกับศูนย์ฝึกปฏิบัติการอาหารนานาชาติ สามารถนำไปสู่การสรุปชุดแนวคิดที่เหมาะสม สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ได้ว่า ชุดแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศูนย์ฝึกปฏิบัติการอาหารนานาชาติ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุม ส่วนชุดแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ประกอบด้วยความสามารถในการผลิต การบรรลุเป้าหมาย การปรับตัวขององค์การ และ ความสามารถในการแข่งขัน

บทความวิจัยที่ ๙ เรื่อง “การเสริมสร้างความคิดเชิงบวกตามแนวพุทธธรรม” โดย นายสกล เหลืองไพฑูรย์, รศ.สุเชาว์ พลอยชุม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมสามารถนำไปบูรณาการกับความคิดเชิงบวก เป็นรูปแบบที่เรียกว่า “TISU Model” โดยมีเนื้อหาความคิดอยู่บนฐาน ๔ ฐานคือ การคิดบนฐานความจริง (Trust) การคิดแสวงหาความจริง (Inquiry) การคิดแก้ปัญหา (Solution) และการคิดสร้างประโยชน์ (Utility) ซึ่งฐานการคิดนี้เป็นเป้าหมายของการคิดด้วยคือ การคิดแสวงหาความจริงและคิดสร้างประโยชน์ โดยมีอุปการะธรรมที่ขับเคลื่อนความคิดให้เป็นบวก คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา นี่คือ “รูปแบบการเสริมสร้างความคิดเชิงบวกตามแนวพุทธธรรม”

บทความวิจัยที่ ๑๐ เรื่อง “กลยุทธ์การใช้ศักยภาพของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย” โดย เณริศร์ เหล่าสุนทร, ดร.วรรณะ รัตนพงษ์, รศ.ดร.จันจิรา วิชัย, ผศ.ดร.นาวัน พรหมใจสา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพผู้สูงอายุ คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ, ปัจจัยส่วนบุคคล, ด้านแรงจูงใจ, ด้านทัศนคติ และ ด้านเครือข่ายตามลำดับ

บทความวิจัยที่ ๑๑ เรื่อง “ผลกระทบจากการถือปฏิบัติตาม มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ ๑๗ เรื่อง สัญญาเช่า ต่อผู้ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: ศึกษากลุ่มหลักทรัพย์ ๑๐๐” โดย สุรีย์ โปษกรณัฏ รศ.สุชจิตต์ ณ นคร มหาวิทยาลัยศรีปทุม ผลการวิจัยพบว่า ไม่เกิดผลกระทบในการถือปฏิบัติตาม มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ ๑๗ เรื่อง สัญญาเช่า ต่อผู้ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: ศึกษากลุ่มหลักทรัพย์ ๑๐๐ ส่วนการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ ๑๖ เรื่อง สัญญาเช่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จะมีผลกระทบต่อ ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ทั้งผู้ให้บริการและ

ผู้ให้บริการอย่างมีสาระสำคัญ ในด้าน เอกสารสัญญา ลักษณะสินทรัพย์ที่เช่า การปฏิบัติในด้านการบันทึกบัญชี งบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน อัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์และหนี้สินจากสัญญาเช่า แต่จะทำให้งบการเงินแสดงข้อมูลจากการทำธุรกรรมตามสัญญาเช่าได้ครบถ้วนชัดเจนขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน

บทความวิจัยที่ ๑๒ เรื่อง “แนวคิดภราดรภาพในพุทธปรัชญา” โดย นายสิทธิ ราชรินทร์ นักวิชาการอิสระ จากจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ภราดรภาพคือการที่มนุษย์ปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้องเพราะมองว่ามนุษย์ทุกคนที่เกิดมาต่างเป็นพี่น้องกัน มนุษย์ทุกคนมีแหล่งกำเนิดเดียวกันคือ อากัธสพรหม ดังนั้นมนุษย์จึงควรปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้อง และอีกประการหนึ่งคือมนุษย์ควรปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้องบนพื้นฐานภราดรภาพที่เกิดจากการปฏิบัติ พุทธปรัชญามองว่ามนุษย์ทุกคนแม้จะมีธรรมชาติเห็นแก่ตัวแต่เมื่อปฏิบัติต่อกันด้วยหลักปฏิบัติที่สร้างความเห็นใจกันเพื่อภราดรภาพ(เมตตา) หลักปฏิบัติที่สร้างความเป็นมิตรกันเพื่อภราดรภาพ(กัลยาณมิตร) หลักปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ช่วยเหลือกันเพื่อภราดรภาพ(ทาน)แล้ว มนุษย์สามารถทำลายความเห็นแก่ตัว ความขัดแย้ง ความโกรธลงได้ และเข้าถึงความเป็นมนุษย์สากลมีแต่ความสงบสุข ความยุติธรรม ความเมตตาความเอื้ออาทรต่อกันและปฏิบัติต่อกันแบบภราดรภาพได้

บทความวิจัยที่ ๑๓ เรื่อง “การบริหารความเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ” โดย นายวัฒน์ กัลยาณพัฒนกุล นักวิชาการอิสระ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความเสี่ยง หรือการบริหารความเสี่ยง คือ การจัดการความเสี่ยง ทั้งในกระบวนการ ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน ดูแล ตรวจสอบ และควบคุมความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับกิจกรรม หน้าที่และกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์กรลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด และพุทธบัญญัติเกี่ยวกับการบรรพชาอุปสมบท ที่ได้กำหนดคุณสมบัติของพระอุปัชฌาย์และคุณสมบัติของผู้บวชนั้น และพุทธวิธีที่ทรงนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการเผยแผ่ ด้านการปกครอง และการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน ด้วยการนำแนวคิด ทฤษฎีการบริหารความเสี่ยงมาบูรณาการกับหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการบริหารความเสี่ยง เพื่อการบริหารจัดการพุทธบริษัทให้เกิดความสามัคคี และเข้าถึงหลักคำสอน และเป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการล่วงละเมิดพระวินัย การปกครองคณะสงฆ์ที่ปราศจากอคติ และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับศาสนิกของศาสนาอื่น

(๑๒)

บทความวิจัยที่ ๑๔ เรื่อง “การสื่อสารทางสังคมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ขององค์กรทางพระพุทธศาสนา” โดย นายวรพันธุ์ แยมหงษ์ปภา พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลที่เกิดขึ้นกับผู้รับสารจากการสื่อสารขององค์กร ทั้งที่เป็นความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อยืนยัน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และความพึงพอใจและการใช้ข้อมูลทางสถิติเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าความเชื่อมั่น ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทความวิจัยที่ ๑๕ เรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจของการผลิตรายการโทรทัศน์ยุค ๔.๐” โดย วีรยา ดำรงค์ศรี, ฤเดช เกิดวิชัย และสุรเมน ไทยเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ของอุตสาหกรรมธุรกิจการผลิตรายการโทรทัศน์ ประสบภาวะวิกฤตด้านการแข่งขันราคาที่รุนแรง จากการเข้ามาของคู่แข่งรายใหม่ ซึ่งคู่แข่งรายใหม่ส่วนใหญ่ขาดจรรยาบรรณในการนำเสนอสื่อที่มีคุณค่าต่อสังคม ด้านองค์ประกอบความสำเร็จต่อการบริหารจัดการในบริบทประเทศไทย ๔.๐ ได้แก่ การจัดการอย่างยั่งยืน การยอมรับเทคโนโลยี ความรับผิดชอบต่อสังคม และการสนับสนุนนวัตกรรมขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์สมการโครงสร้างพบว่า ปัจจัยความสำเร็จทั้ง ๔ มีความสอดคล้องกลมกลืนต่อการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยความรับผิดชอบต่อสังคม มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการธุรกิจการผลิตรายการโทรทัศน์ยุค ๔.๐ มากที่สุด

บทความวิจัยที่ ๑๖ เรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้ภาพจิตรกรรมฝาผนัง” โดย นางสาวสุวรรณี ห้วยหงษ์ทอง และ ผศ.ดร.กันยารัตน์ เควียเช่น สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการใช้งานภาพจิตรกรรมฝาผนัง คือใช้ประกอบการเรียนการสอน การทำวิทยานิพนธ์ ผู้ใช้ส่วนใหญ่เริ่มต้นกำหนดความต้องการสารสนเทศจากการกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษา และสถานที่ที่ต้องการศึกษา และแสวงหาสารสนเทศโดยเริ่มต้นจากการสืบค้นด้วยแหล่งข้อมูลอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะนำไปสู่การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น หน่วยงาน หรือบุคคล องค์ประกอบที่เป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นและควรมีเครื่องมือช่วยค้นตามทฤษฎีของผู้ใช้ ประกอบด้วย เลขทะเบียน ชื่อวัด เนื้อหาหรือกลุ่มเนื้อหา ยุคสมัย เทคนิคช่าง และสาระสังเขป

บทความวิชาการที่ ๑๗ เรื่อง “กลวิธีการใช้ภาษาในการโฆษณาทางโทรทัศน์” โดย พระมหาสันติราษฎร์ ฌานสนธิ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่กล่าวถึงกลวิธีการใช้ภาษาในการโฆษณาทางโทรทัศน์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดเนื้อหาโฆษณาให้เป็นที่ดึงดูดใจผู้รับชมโฆษณา โดยกลวิธีการใช้ภาษาในการโฆษณาทางโทรทัศน์ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย มี ๑๑ กลวิธี คือ การใช้ภาษาแบบตรงไปตรงมา การใช้ภาษาเปรียบเทียบ การใช้ภาษาเพื่อแสดงเสียหนึ่งของชีวิต การใช้ภาษาเพื่อนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข การใช้ภาษาโดยให้บุคคลรับรองและสาธิต การใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ขบขัน การใช้ภาษาเพื่อสร้างอารมณ์ร่วมและจินตนาการ การใช้ภาษาจูงใจให้สิ่งตอบสนอง การใช้คำขวัญ การใช้ภาษาภาพพจน์ และการใช้ภาษาในการเน้นจุดเด่น โดยผู้ผลิตรายการโฆษณาได้นำกลวิธีต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการผลิตรายการโฆษณา มีทั้งรูปแบบโฆษณาที่มุ่งสะท้อนสังคมด้วยการสร้างภาพลักษณ์ หรือรณรงค์ให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม และโฆษณาที่มุ่งจะขายสินค้าและบริการ

บทความวิจัยที่ ๑๘ เรื่อง “การจัดการศึกษาตามแนวพุทธจิตวิทยาในโรงเรียนวิถิพุทธ” โดย สมชาย บุญสุน่ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ๑) กระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนวิถิพุทธพระราชทาน มี ๔ ขั้นคือ ขั้นที่ ๑ ด้านกายภาพมีพระพุทธรูป บรรยากาศรมรีน สะอาด สงบ ปลอดภัยตามมุขด้านกิจกรรมพื้นฐานของวิถีชีวิตประกอบด้วยรักษาศีล ๕ ยิ้มง่าย ไหว้สวย กราบงาม ขั้นที่ ๒ ด้านการเรียนการสอนมีการบูรณาการหลักพระพุทธศาสนาสู่การจัดการเรียนการสอน ขั้นที่ ๓ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์มีการเรียนการสอนอย่างกัลยาณมิตร และขั้นที่ ๔ ด้านการบริหาร คือการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ๒) หลักจิตวิทยาและหลักพุทธธรรมที่ใช้จัดการศึกษาในโรงเรียนวิถิพุทธพระราชทาน คือ หลักที่ใช้ในการพัฒนาตนเอง คือ (๑) ด้านจิตใจ (๒) ด้านร่างกาย (๓) ด้านอารมณ์ (๔) ด้านสติปัญญา (๕) ด้านสังคม (๖) ด้านความรู้ และ (๗) การพัฒนาตนเองสู่ความต้องการของตลาดแรงงาน และ ๓) รูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวพุทธจิตวิทยาในโรงเรียนวิถิพุทธ คือการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนอย่างเป็นกัลยาณมิตรโดยมีไตรสิกขาเป็นกระบวนการผ่านบ้าน วัด โรงเรียน และนำมาบูรณาการเพื่อนำไปสู่การที่เด็กเป็นคนดี เป็นคนเก่งและมีความสุข

บทความวิจัยที่ ๑๙ เรื่อง “การพัฒนาวิธีการสอนพระปริยัติธรรมตามหลักทศพลญาณ” โดย พระมหาถาวร ถาวรเมธี (ภูแฝงทอง) นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านสภาพปัจจุบันและปัญหาของการเรียนการสอน พบว่า (๑) ด้านเนื้อหาหลักสูตร ภาษาที่ใช้เป็นภาษาที่เก่าเข้าใจได้ยาก เน้นการท่องจำมากกว่า

(๑๔)

ความเข้าใจ และขาดการประยุกต์ใช้ (๒) ด้านครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี พบว่า ครูสอนยังคงยึดถือการสอนในรูปแบบเดิม ขาดทักษะการสอน เทคนิคการสอนใหม่ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน หรือผลการตอบแทนขึ้นอยู่กับสำนักเรียน และ (๓) ด้านผู้เรียน พบว่า จำนวนพระภิกษุสามเณรมีความสนใจในการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี มีจำนวนลดน้อยลง สืบเนื่องจากการศึกษาเปิดกว้างขึ้น มีหลายช่องทางให้เลือกศึกษา ด้านการพัฒนาวิธีการสอน พบว่า ประกอบด้วย ฐานาฐานญาณ คือ ครูสอนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่การสอนชัดเจน การจัดหลักสูตร กำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน เป็นต้น จนถึง อาสวกษยญาณ คือ วิธีการสอนอย่างเป็นขั้นตอน การวัดและประเมินผล การวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับ ด้านการประยุกต์ใช้วิธีการสอนตามหลักทศพลญาณ เป็นหลักการสอนที่ผู้สอนอธิบายความหมายของเนื้อหาและทำความเข้าใจวิธีการสอนด้วยหลักทศพลญาณ ประกอบด้วย เนื้อหาที่สอน ผู้สอน และผู้เรียนโดยบูรณาการกับหลักทศพลญาณ นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม และเสริมทักษะผู้เรียนและผู้สอนด้วยหลัก TMD

บทความวิจัยที่ ๒๐ เรื่อง “การประเมินหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” โดย รมิดา คงเขตวนิช คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม ผลการวิจัยพบว่า คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก ทั้งนี้คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับ อัตราส่วนกำไรสุทธิ (NP) และอัตราส่วนราคาหุ้นต่อกำไร (PE)

บทความวิจัยที่ ๒๑ เรื่อง “การสังเคราะห์หลักมัชฌิมาปฏิบัติ ในพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อใช้เป็นจริยศาสตร์ธุรกิจ” โดย บุตศรี แผนพุทธา นักวิชาการอิสระ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาวิจัย พบว่า แนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมในทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์ มุ่งให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของการกระทำ คือ มุ่งผลประโยชน์สูงสุด หรือมุ่งกำไรสูงสุดให้กับเจ้าของธุรกิจเป็นหลัก แต่ไม่ให้ความสำคัญกับผู้กระทำ และวิธีการกระทำ ส่วนหลักมัชฌิมาปฏิบัติในพุทธปรัชญาเถรวาท ให้ความสำคัญกับผู้กระทำ วิธีการกระทำและผลลัพธ์ของการกระทำ สำหรับความต้องการในผลลัพธ์ของการกระทำในทางธุรกิจ คือ เพื่ออำนวยความสะดวกในการพัฒนามนุษย์ผ่าน ๓ ขั้นตอน คือ ๑) ทำให้เกิดความสะอาดกายและมีความปลอดภัย ๒) มีจิตที่ดีบริสุทธิ์ และ ๓) มีเสรีภาพภายในจิตใจ สำหรับผลจากการสังเคราะห์แนวคิดจริยศาสตร์ประโยชน์นิยมในทัศนะของจอห์น สจ๊วต มิลล์ และหลักมัชฌิมาปฏิบัติในพุทธปรัชญาเถรวาทเพื่อใช้เป็นจริยศาสตร์ธุรกิจ คือ หลัก 3R ประกอบด้วย

๑) Right Actor คือ ผู้กระทำใช้ปัญญาในการทำธุรกิจประกอบด้วยเจตนาดี ๒) Right Action คือ มีวิธีการทำธุรกิจด้วยทักษะที่ดีและมีศีลธรรมรองรับ ๓) Right Commitment คือทำธุรกิจด้วยความมุ่งมั่นในผลลัพธ์ เพื่อประโยชน์สุขของทุกคน

บทความวิจัยที่ ๒๒ เรื่อง “กระบวนการสร้างทุนทางปัญญาเชิงพุทธของผู้ประกอบการกิจการเพื่อสังคมในจังหวัดสมุทรสาคร” โดย นายเสกศักดิ์ ขลิบทอง รศ.ดร. วิวัฒน์ หามนตรี, ดร.เดชา กับโก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การพัฒนากระบวนการสร้างทุนทางปัญญาเชิงพุทธของผู้ประกอบการกิจการเพื่อสังคม ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ๑) กระบวนการสร้างทุนทางปัญญาเชิงพุทธเกี่ยวกับทุนมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ๓ พบว่า มีการใช้ศีลเป็นตัวกำหนดให้เป็นกฎ กติกา ระเบียบวินัยหรือข้อบังคับในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพนักงาน มีการส่งเสริมให้พนักงานได้ฝึกสมาธิ เพื่อให้พนักงานมีสติในการทำงาน และมีการระดมสมอง คิดวิเคราะห์ แยกแยะตามเหตุปัจจัย หาเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการบริหารความขัดแย้ง ๒) กระบวนการสร้างทุนทางปัญญาเชิงพุทธเกี่ยวกับทุนทางสังคมตามหลักไตรสิกขา ๓ พบว่า มีการแลกเปลี่ยนความรู้และความสัมพันธ์ช่วยให้แต่ละบุคคลเข้าถึงความรู้และทักษะต่างๆ มีการเสริมสร้างจิตสำนึกตั้งแต่ระดับผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย พนักงานทุกแผนกให้มีความรัก ความผูกพันถึงความเป็นเจ้าของบริษัทร่วมกัน และมีการยกระดับความรู้ ความสามารถ และทักษะของพนักงาน และมีการพัฒนาโดยปรับเปลี่ยนขีดสมรรถนะกำลังคน ที่มุ่งเน้นงานฝึกอบรมให้พนักงานยึดมั่นในกฎระเบียบของบริษัท มีความซื่อตรง เป็นธรรม เสียสละเพื่อบริษัทและมีการบูรณาการกับส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมาย ภายใต้กิจกรรมการสร้างความรู้ความผูกพันของทุนทางโครงสร้าง ที่จะรักษาสมาชิกที่ดีมีฝีมือไว้กับบริษัท ตลอดถึงยึดหลักการและการประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับความจำเป็นของพนักงาน สถานการณ์ การจัดโครงสร้าง การบริหารโดยยึดกระบวนการบริหารพนักงานเป็นหลักในกระบวนการทศน์ใหม่

บทความวิจัยที่ ๒๓ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาชุมชนสร้างสรรค์ในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี” โดย นางนันทนิษฐ์ สมคิด พระสุธีรัตนบัณฑิต,รศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษาวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาชุมชนสร้างสรรค์บ้านบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ๑) สารณียธรรม มีการบูรณาการหลักธรรมที่เป็นที่พึ่งแห่งความระลึกถึงกัน เป็นไปเพื่อสงเคราะห์และความพร้อมเพรียงกัน ๒) การเรียนรู้การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมที่สร้างการรับรู้และความเข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการสร้างกลุ่มการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อการพัฒนา

(๑๖)

และแก้ไขปัญหาบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ๓) เทคโนโลยี มีการประสานการทำงานกับพหุภาคี โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาช่วยเหลือในการผลิต และการตลาด ๔) เศรษฐกิจ มีการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยการสร้างงาน สร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิต และความสุขของประชาชนมากกว่าการเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ๕) การมีส่วนร่วม เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมความคิด ร่วมตัดสินใจ ในประเด็นสาธารณะ และร่วมลงมือกระทำอย่างแท้จริง ๖) จิตอาสา มีการตระหนักรู้และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ยึดมั่นในระบอบคุณธรรม จริยธรรม และการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย รู้ถึงขอบเขต สิทธิ เสรีภาพ และมีการปลูกฝังเยาวชนให้มีความพอเพียง มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตอาสา

บทความวิจัยที่ ๒๔ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบและมาตรฐานในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกรุงเทพมหานคร” โดย พระครูปลัดนิคม นาควโร นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ๑. รูปแบบในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกรุงเทพมหานครทั้ง ๕ แห่งใช้การจัดการสำนักปฏิบัติธรรมด้วยหลักสัปปายะ ๔ ประกอบด้วย อาวาสสัปปายะ อาหารสัปปายะ บุคคลสัปปายะ ธรรมสัปปายะ ๒. องค์ประกอบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกรุงเทพมหานครทั้ง ๕ แห่งประกอบด้วย ด้านบริหารการจัดการ คือ เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมมีความสนใจ และเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ คือ มีห้องน้ำ ห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ นำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น แผ่นซีดี สื่ออินเทอร์เน็ต ด้านทีมงาน พระวิทยากร พระภิกษุสามเณรหรือบุคลากรในสำนักมีความประพฤติดีปฏิบัติชอบ สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการวางแผนการดำเนินการมีการจัดคอร์สการปฏิบัติให้เหมาะสมกับประชาชนทั่วไปที่เข้ามาปฏิบัติธรรมเป็นองค์ประกอบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมที่สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกรุงเทพมหานคร ๓. แนวทางการพัฒนารูปแบบและมาตรฐานในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดกรุงเทพมหานครทั้ง ๕ แห่ง มี ๔ รูปแบบประกอบด้วย การบริหารจัดการอาศัยปัจจัยส่วนบุคคลเป็นองค์ประกอบ, การบริหารจัดการที่ใช้ทรัพยากรภายในเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน, การบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลภายในวัด และการบริหารจัดการที่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

บทความวิจัยที่ ๒๕ เรื่อง “สังคมดิจิตลัสสีเขียว: องค์ประกอบ รูปแบบ และการเสริมสร้างเครือข่ายของชุมชน ในจังหวัดภาคเหนือ” โดย สุวิมล เทวะศีลชัยกุล พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. คณะสังคมาศสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ๑. สังคมดิจิตลัสสีเขียว

มีองค์ประกอบดังนี้ (๑) การเรียนรู้เป็นกิจกรรมดิจิทัลสีเขียวที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ที่ศึกษาจากแหล่งต่างๆ ทั้งในระบบออนไลน์และระบบออฟไลน์ เป็นความรู้จากภูมิปัญญาในท้องถิ่น และจากหน่วยราชการ ส่วนกลางเป็นต้น (๒) นวัตกรรมเป็นกิจกรรมที่ชุมชนได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาเพื่อนำมาสร้างความ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๓) การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นกิจกรรมที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การลด ต้นทุนทางด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม และการสร้างสำนึกรักธรรมชาติ และ (๔) การเปลี่ยนแปลงเป็น ผลจากองค์ประกอบทั้งสามข้างต้นและธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดีงาม และการ สร้างระบบเศรษฐกิจที่เป็นธรรมจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ๒. การเสริมสร้างเครือข่ายของสังคมดิจิทัล สีเขียวมีกระบวนการ ดังนี้ (๑) การก่อตัวของเครือข่ายของชุมชนในพื้นที่แห่งหนึ่งไปยังพื้นที่แห่งอื่นๆ โดยมีพันธกิจร่วมกัน (๒) การบริหารเครือข่ายเพื่อให้พันธกิจร่วมของเครือข่ายบรรลุผล (๓) การพัฒนา ความสัมพันธ์เพื่อเป็นการบริหารเครือข่ายและปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกันจะพัฒนาความสัมพันธ์ของสมาชิก ในเครือข่ายให้มั่นคงมากขึ้น และ (๔) การรักษาความต่อเนื่อง โดยอาศัยเครือข่ายที่มีอยู่เดิมไปปฏิบัติ พันธกิจอื่นๆ ต่อไป นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายจริงมาয়เครือข่าย ออนไลน์ซึ่งมีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์ ๓. รูปแบบของสังคมดิจิทัลสีเขียวที่เป็นความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบของสังคมดิจิทัลสีเขียวที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นสังคมดิจิทัลสีเขียว โดยมี กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายเป็นวิธีการขับเคลื่อนปัจจัยองค์ประกอบเหล่านั้นและมีสื่อดิจิทัลแสดง บทบาทที่สำคัญ

บทความวิจัยที่ ๒๖ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพ” โดย นิลา จิระรัตนวรรณ สุคนธ์ วรรณะอมร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพของแต่ละกลุ่มประชากร มี ๔ ภาคหลัก ได้แก่ ๑) องค์การบริหาร ส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณ และการประชาสัมพันธ์ในบางเรื่อง ๒) หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการสร้างกิจกรรม มีสถานศึกษา ๒ ระดับ คือ โรงเรียนประถมศึกษา และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการดูแลชีวิตประจำวัน มีกิจกรรมที่จัดการ เรียนรู้พร้อมกับการสร้างเสริมสุขภาพ ๓) ภาคประชาชนมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่เป็น กลไกเชื่อมประสานระหว่างหน่วยงานและ ประชาชน ให้ได้รับข้อมูลข่าวสารในการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นแกนนำสร้างเสริมสุขภาพ ชมรมผู้สูงอายุเป็นกลุ่มหลักในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยมี โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพให้คำปรึกษา และ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ให้การสร้างเสริม สุขภาพกลุ่มวัยรุ่น และเด็กวัยเรียน และ ๔) องค์การท้องที่ คือ ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทหลักในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล และเป็นแกนนำในการร่วมกิจกรรม การสร้างเสริมสุขภาพในพื้นที่มีลักษณะ

(๑๘)

๑) ดำเนินการกิจกรรมที่เป็นบริบทของพื้นที่ และ ๒) เป็นการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานหลัก และเป็นไปตามวิถีชีวิตของแต่ละวัย แต่สำหรับวัยทำงานเป็นวัยที่สร้างรายได้ซึ่งการดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพในการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงยังต้องการได้รับการจัดการรูปแบบที่เหมาะสม ดังนั้น การสร้างเสริมสุขภาพในพื้นที่นี้มีหน่วยงานด้านสุขภาพเป็นหลัก และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ และภาคประชาชนได้ โดยคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต และปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อการสร้างเสริมสุขภาพ

บทความวิจัยที่ ๒๗ เรื่อง “กระบวนการเตรียมความพร้อมของวัดในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม” โดย พระครูวิบูลเจติยาภิรม (ทวี มีสุข) นิสิตปริญญาเอก คณะสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของวัดในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านสุขภาพทางกาย อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการเตรียมความพร้อมของวัดในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม มีครบทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ บทบาทและความสำคัญของผู้สูงอายุในสังคม มักจะถูกจำกัดให้ลดลง แนวโน้มการเตรียมความพร้อมของวัดในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม ประกอบไปด้วย ๖ องค์ประกอบ: (๑) B = Buddhist principle (หลักพุทธธรรม) (๒) L = Learning (การเรียนรู้) (๓) P = Permanence (การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง) (๔) C = Cooperation (ความร่วมมือ) (๕) C = Community elders (ชุมชนผู้สูงอายุ) และ (๖) N = Network (เครือข่าย) โดยใช้ตัวย่อว่า “BLPCCN”

บทความวิจัยที่ ๒๘ เรื่อง “ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการป่าชายเลน แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” โดย พระทองมี อัสสุโข นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความตระหนักรู้ของชุมชนในการจัดการป่าชายเลน แขวงท่าข้าม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (= ๒.๖๙) โดยความตระหนักรู้ของชุมชนในการจัดการป่าชายเลนมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด คือ หยุดตัดไม้ ป่าชายเลนและร่วมมือกันปลูกต้นไม้ทดแทน รองลงมาคือ คนในชุมชนหากไม่ตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชายเลน จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นในอนาคตอย่างแน่นอน ขณะที่ ปัญหาในชุมชนที่พบคือ น้ำขุ่นขึ้น ในน้ำมีปริมาณสารพิษและการพังทลายของดิน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ๒. การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชายเลนของชุมชนแขวงท่าข้าม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (= ๒.๓๓) โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการดำเนินการ, มีส่วนร่วมในการประเมินผล และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ ๓. การจัดการป่าชายเลน แขวงท่าข้าม โดยภาพ

รวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ป่าชายเลน มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด รองลงมาคือสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐและภาคี, การป้องกันการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าชายเลน และ การสร้างระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมสมาชิก ในชุมชนตามลำดับ ๔. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักรู้กับการมีส่วนร่วมของชุมชน กับการจัดการป่าชายเลน แฉงท่าข้าม พบว่า ความตระหนักรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกเท่ากับ ๐.๔๕๗, ๐.๗๗๕, ๐.๗๗๙, ๐.๖๙๔ อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ทุกด้าน

บทความวิจัยที่ ๒๙ เรื่อง “การจัดการศึกษาปฐมวัย : นโยบายและการจัดการเชิง พุทธบูรณาการ” โดย นางสาวกุลณพัฒน์ พัชรอุตรรัตน์ โรงเรียนอนุบาลจิตรเกษม กรุงเทพมหานคร เสนอไว้ว่า การนำแนวศาสนามาพัฒนาคนให้อยู่ในธรรมนอกรองธรรมที่ติงาม จิตใจต้องมีหลักธรรม ตามหลักศาสนาของตนมาประพติปฏิบัติ ยกตัวอย่าง พระพุทธศาสนาก็มีหลักไตรสิกขา หรือพูด อีกอย่างหนึ่ง คือ มรรคมองค์แปด เป็นแนวทางหรือหนทางที่จะนำชีวิตมนุษย์ไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง การนำหลักพุทธจริยศาสตร์มาบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบัน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพราะคนขาดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต ดังนั้น การเริ่มต้นการพัฒนามนุษย์ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลหรือระดับปฐมวัยจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งสำหรับการสร้างชาติพัฒนากำลังบุคคลสู่สังคม คุณภาพต่อไป

บทความวิชาการที่ ๓๐ เรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์โรคทางจิตในพุทธปรัชญาเถรวาท” โดย นายชาติรี ชุมเสน นิสิตปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ทางการศึกษาได้พบว่า ผู้ป่วยทางจิตมีความผิดปกติด้านความรู้สึก ความคิด อารมณ์ หรือพฤติกรรมอย่างแรงถึงขนาดคุมสติไม่อยู่ แต่หากได้รับการรักษาและการดูแลสนับสนุนที่เหมาะสม ผู้ป่วยมีโอกาสที่จะอาการดีขึ้นจนกลับมาใช้ชีวิตประจำวันตามปกติได้ทางพระพุทธศาสนาองว่า โรคทางจิตใจที่มีความรู้สึกวิตกกังวล เกิดจากความเจ็บป่วยทางกาย ป่วยทางจิต ซึ่งส่งผลต่อความเครียด และความตรอมใจพระพุทธศาสนากล่าวถึงโรค ๒ ประเภทคือ โรคทางกายและโรคทางจิตใจ สิ่งที่ พระพุทธศาสนาอธิบายคือทุกคนเป็นโรคทางใจ และกล่าวไว้เพื่อให้ตระหนักรู้และแก้ไข วิธีรักษาคนป่วย โรคทางจิต ทางการศึกษาพบว่ามีหลายวิธีแพทย์มักใช้ยารักษาโรคการรักษาด้วยไฟฟ้าและดูแลด้านจิตใจและ สังคม วิธีการรักษาของพระพุทธเจ้าแก้ปัญหาด้วยการทำจิตปัญญำบำบัดผู้ป่วยทางจิตใช้ธรรมะบำบัด มี จิต ๖ อินทรีย์สังวร พฤติกรรมสังวร และอาชีวสังวร เป็นต้น ผู้ป่วยโรคทางจิต ถ้าบำบัดเยียวยา ถูกวิธี ก็สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ สามารถพัฒนาชีวิตจนหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด

(๒๐)

บทวิพากษ์หนังสือเรื่อง “บทเริ่มต้นสู่ต้นตระกูล วรรณคดีแห่งความบริบูรณ์” โดยนายสุชนา ศิริชัยกร และนายสุภฐาน สุดาจันทร์ กองบรรณาธิการ สำหรับการวิพากษ์หนังสือเล่มนี้ เป็นงานเขียนของ ลามะ เยเซ่ โดย ทาคินี แพล การที่ทาคินี มีศรัทธาตั้งความปรารถนา ได้แปลเป็นภาคภาษาไทย นับว่าควรแก่การอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่งนัก อันจะเป็นบาทแรกสู่ประตูแห่งการศึกษาต้นตอวิทยา จะช่วยให้ วรรณคดีของชาวไทยพุทธที่มีต่อพุทธศาสนาแบบธิเบต มีความบริบูรณ์มากขึ้น เพื่อนำไปสู่ความอุดมใน ปัญญาของทุกชีวิตทั่วหน้ากัน หนังสือเล่มนี้ ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน ๑๒ บท กล่าวคือ ๑. จิตบริสุทธิ์ เบื้องต้น ๒.ความอยากและความสุข ๓.ความพอใจ ความผิดหวัง และการสมปรารถนา ๔.การล้มล้าง ธรรมชาติของภาพลักษณ์ธรรมดา ๕.ออกจากความไม่พอใจ ๖.การเปิดใจ ๗.การล้างข้อจำกัดที่สร้าง ขึ้นเอง ๘. ทำให้ใจให้กระจ่าง ๙. แร้งบันดาลใจและครุ ๑๐. การเข้าสู่อนุตรต้นตระกูลปฏิบัติ ๑๑. การตื่นขึ้น อย่างทงะ ๑๒. ความสำเร็จขั้นสุดท้าย และมีบทส่งท้ายอีกด้วย หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่ชาวพุทธ ควรเรียนรู้ เพราะทำให้ทราบถึงพระพุทธานุศาสน์ ทั้งในเถรวาท มหายาน และวัชรยาน อันจะทำให้ เรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันเป็นการเปิดมุมมองและวรรณคดีที่กว้างขวางออกไป ซึ่งในคำสอนของมหายาน และวัชรยาน ชาวตะวันตก ได้นำพุทธวิธีและกระแสแห่งต้นตระกูล อันเป็นทางเลือกใหม่ของจิตวิญญาณ สมามานพุทธธรรม โน้นนำชีวิตเข้าสู่โพธิจิต และจิตวิญญาณอย่างพระโพธิสัตว์คิดถึงประโยชน์ผู้อื่นเป็น สำคัญ ดังนั้น ชาวพุทธอย่างนิกายเถรวาท ควรที่จะเรียนรู้หลักคำสอนของมหายาน และวัชรยาน แล้ว ประยุกต์ใช้สิ่งที่เป็นประโยชน์ บ่มเพาะสติปัญญาให้สมบูรณ์ต่อไป

กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬาลงกรณ และคณะทำงานฝ่ายจัดทำสู่จิตและสารนิพนธ์ ทุกรูป/ทุกคน ขอกราบขอบพระคุณ พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ- ราชวิทยาลัย, พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ประธานกรรมการฝ่ายจัดทำสู่จิต และสารนิพนธ์ คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Review) ผู้บริหาร คณาจารย์ และ นิสิต นักศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ในการจัดทำวารสารมหาจุฬาลงกรณ ปีที่ ๖ ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒ ฉบับนี้

สำหรับรายละเอียดของบทความทั้งหมดนี้ ผู้ใดต่อการศึกษา สามารถค้นหาศึกษาเรียนรู้ได้ ในวารสารฉบับนี้ และพบกันอีกในวารสารมหาจุฬาลงกรณ ปีที่ ๗ ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประสาท ปริญญา ประจำปี ๒๕๖๓

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	(๖)
ภาษาไทย	
การศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธจริยศาสตร์กับการประกอบอาชีพในสมัยพุทธกาล	๑
ผศ.ดร.กฤต ศรียะอาจ ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี พระศรีรัตนโนบล ดร. คณะพุทธศาสตร์ มจร	
ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	
โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม	๑๒
ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี คณะพุทธศาสตร์	
พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือของนักศึกษา สาขาสังคมศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	๒๖
รศ.ดร.เอี่ยมทิพย์ ศรีทอง ม.ราชภัฏเทพสตรี	
ศึกษาการปฏิบัติตนตามหลักศีล ๕ ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน โรงเรียนวิถีพุทธ	
ในจังหวัดสุรินทร์	๓๙
พระครูสมุทร ถาวรรธมโม, ผศ.ดร. คณะพุทธศาสตร์ มจร พระธรรมโมลี, ดร. วช.สุรินทร์	
การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์มุกประดับ เป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ฯ	๕๑
นวรรตน์ บุญภักดิ์ ยุทธชัย โคสาคี ม.ราชภัฏอุดรธานี	
วิสุทธิมรรค : วิถีแห่งการยกระดับภูมิปัญญาในเถรวาท	๖๖
ดร.จันทรัชชนันท์ สิงห์หัตถ์ เนตรนิมิตร นักวิชาการอิสระ	
รศ.ดร.สมิทธิพล เนตรนิมิตร บัณฑิตวิทยาลัย มจร	
การศึกษาความหมายในชีวิตเชิงประสบการณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์	๘๕
นางอศิรา รุ่งทวีชัย, ดร.ดลดาว ปุณณานนท์, ดร.ชมพูนุท ศรีจันทร์นิล	
มหาวิทยาลัยบูรพา	
พัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศูนย์ฝึกปฏิบัติการอาหารนานาชาติ	
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ	๑๐๐
ธนพัฒน์ แสงรุ่งเรือง ม.เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และอาจารย์ที่ปรึกษา	
คือ ดร.ฟ้าใส สามารถ รศ.ดร.พลศักดิ์ จิรไกรศิริ ดร.กรเอก กาญจนานโกสิน	

(๒๒)

การเสริมสร้างความคิดเชิงบวกตามแนวพุทธธรรม	๑๑๓
สกล เหลืองไพฑูรย์ รศ. สุเชาว์ พลอยชุม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	
กลยุทธ์การใช้ศักยภาพของผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงราย	๑๒๔
เฉลิมศรี เหล่าสุนทร ม.ราชภัฏเชียงราย	
ผลกระทบจากการถือปฏิบัติตาม มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ ๑๗ เรื่อง สัญญาเช่า	
ต่อผู้ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์	
แห่งประเทศไทย: ศึกษากลุ่มหลักทรัพย์ ๑๐๐	๑๔๐
สุรีย์ โปษกรณัฐ สุขจิตต์ ณ นคร ม.ศรีปทุม	
แนวคิดกราฟิกภาพในพุทธปรัชญา	๑๕๓
สถิระ ราชรินทร์ นักวิชาการอิสระ	
บริหารความเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ	๑๖๖
วิณะ กัลยาณพัฒน์กุล นักวิชาการอิสระ	
การสื่อสารทางสังคมกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทางพุทธธรรมขององค์กร	
ทางพระพุทธศาสนา	๑๘๑
วรพันธุ์ แยมหงษ์ปภา, พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. คณะสังคมศาสตร์ มจร	
รูปแบบการบริหารจัดการธุรกิจของการผลิตรายการโทรทัศน์ยุค ๔.๐	๒๐๑
วีรยา ดำรงค์ศรี, ฤเดช เกิดวิชัย, สุรมน ไทยเกษม ม.สวนสุนันทา	
การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้ภาพจิตรกรรมฝาผนัง	๒๒๒
สุวรรณี ห้วยหงษ์ทอง, ผศ.ดร. กันยารัตน์ เคียวเช่น ม.ขอนแก่น	
กลวิธีการใช้ภาษาในการโฆษณาทางโทรทัศน์	๒๓๘
พระมหาสันติราชภรณ์ ฌานสนธิ นิสิตปริญญาเอก คณะมนุษยศาสตร์ มจร	
การจัดการศึกษาตามแนวพุทธจิตวิทยาในโรงเรียนวิถีพุทธ	๒๕๑
สมชาย บุญสุน นิสิตปริญญาเอก คณะมนุษยศาสตร์ มจร	
การพัฒนาวิธีการสอนพระปริยัติธรรมตามหลักทศพลญาณ ป.เอก	๒๖๖
พระมหาถาวร ถาวรเมธี นิสิตปริญญาเอก คณะครุศาสตร์ มจร	
การประเมินหลักการทำกับดักกิจกรรมที่ดีกับความสามารถในการทำกำไร	
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	๒๗๙
รมิดา คงเขตวนิช ม.ศรีปทุม	

(๒๓)

การสังเคราะห์หลักมัชฌิมาปฏิปทาในพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อใช้เป็นจริยศาสตร์ธุรกิจ	๒๙๑
บุตศรี แผนพุทธา นักวิชาการอิสระ	
กระบวนการสร้างทุนทางปัญญาเชิงพุทธของผู้ประกอบการกิจการเพื่อสังคม	
ในจังหวัดสมุทรสาคร	๓๐๒
เสกศักดิ์ ขลิบทอง รศ.ดร. วิวัฒน์ หามนตรี, ดร.เดชา กัปโก คณะสังคมศาสตร์ มจร	
แนวทางการพัฒนาชุมชนสร้างสรรค์ในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี	๓๑๘
นันทนิษฐ์ สมคิด พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	
คณะสังคมศาสตร์ มจร	
การพัฒนารูปแบบและมาตรฐานในการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม	
ประจำจังหวัดกรุงเทพมหานคร	๓๓๔
พระครูปลัดนิคม นาควโร คณะสังคมศาสตร์ มจร	
สังคมดิจิทัลสีเขียว: องค์ประกอบ รูปแบบ และการเสริมสร้างเครือข่ายของชุมชน	
ในจังหวัดภาคเหนือ	๓๔๙
สุวิมล เทวะศิลาชัยกุล พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. คณะสังคมศาสตร์ มจร	
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพ	๓๖๕
นิลภา จิระรัตนวรรณะ สุคนธ์ วรรณะอมร ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	
กระบวนการเตรียมความพร้อมของวัดในการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุจังหวัดนครปฐม	๓๘๒
พระครูวิบูลเจติยาภิรม (ทวี มีสุข) คณะสังคมศาสตร์ มจร	
ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชายเลน	
แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร	๓๙๕
พระทองมี อัสสุโข (แอมไธสง) คณะสังคมศาสตร์ มจร	
การจัดการศึกษาปฐมวัย : นโยบายและการจัดการเชิงพุทธบูรณาการ	๔๑๔
กุลณพัฒน์ พงษ์อรรถรัตน์ นักวิชาการอิสระ	
การศึกษาวิเคราะห์โรคทางจิตในพุทธปรัชญาเถรวาท	๔๓๖
ชาติรี ชุมเสน บัณฑิตวิทยาลัย มจร	
บทวิพากษ์หนังสือเรื่อง “บทเริ่มต้นสู่ต้นตระกูล วรรณคดีแห่งความบริสุทธิ์”	๔๔๗
นายสุชญา ศิริธัญญะ และนายสุกัญญา สุตาจันทร์	

(๒๔)

ภาคผนวก

- คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาริชาการ ๔๔๖
- แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณาลงในวารสารมหาจุฬาริชาการ ๔๗๒
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารมหาจุฬาริชาการ ๔๗๔
- ขั้นตอนการดำเนินงานของวารสารมหาจุฬาริชาการ ๔๗๕

การศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธจริยศาสตร์กับการประกอบอาชีพในสมัยพุทธกาล An analytical study of Buddhist Ethics and Careers in Buddha's time

กฤต ศรียะอาจ, ณัฏฐ์ ศรีดี, พระศรีรัตนโบล*

Kit Sriya-ad, Natthree Sridee, Phra Srirattanobol

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Buddhism Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email : sriya-ad@hotmail.com

Received : February 10, 2018

Revised : March 30, 2019

Accepted : May 9, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธจริยศาสตร์กับการประกอบอาชีพในสมัยพุทธกาล มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาประเภทการประกอบอาชีพของบุคคลในสมัยพุทธกาล ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธจริยศาสตร์ในการประกอบอาชีพของบุคคลในสมัยพุทธกาล ๓) เพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยศาสตร์ ในการพัฒนาอาชีพของบุคคลในสังคมปัจจุบัน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ผลการวิจัย พบว่า ๑) ประเภทอาชีพต่าง ๆ พบในอรรถกถาสุตตรปิฎก เริ่มจากวิวัฒนาการของโลกตั้งแต่ตอนต้นแห่งวิวิธภูมิ โดยอาชีพประเภทแรกเกิดขึ้นก่อนคืออาชีพเกษตรกรรม จากสังคมเกษตรกรรม พัฒนาไปสู่ยุคอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามในช่วงสมัยของพระพุทธเจ้ามีระบบบรรณกิจ ๔ การที่บุคคลจะประกอบอาชีพประเภทใดได้ ต้องขึ้นอยู่กับว่าเกิดในตระกูลวรรณะใด ดังนั้น การแบ่งประเภทอาชีพของคนอินเดียในสมัยพุทธกาล จึงเป็นไปตามระบบวรรณะ และพบว่า อาชีพมากมายที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล ตั้งแต่ข้าราชการ แพทย์ ครู พ่อค้าพาณิชย์ เกษตรกรรม ช่าง เสมีน โสเภณี หรือกระทั่งอาชีพโจร ซึ่งได้ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา แต่อาชีพที่ทรงห้าม คือ มิจฉาอาชีพ ๕ ประการ คือ ๑) การค้าขายสัตว์ ๒) การค้าขายมนุษย์ ๓) การค้าขายสัตว์มีชีวิต ๔) การค้าขายสิ่งมีพิษ ๕) การค้าขายยาพิษ เป็นอาชีพที่ไม่ควรกระทำ ๒) ประเด็นพุทธจริยศาสตร์สำหรับการประกอบอาชีพ พบว่า หลักพุทธจริยศาสตร์ อันมีหลักศีลธรรมซึ่งมาจากคำสอนจากพระพุทธเจ้าเป็นกฎเกณฑ์ชัดเจนตายตัว ผิดถูก บุญ-บาป แยกส่วนกันอย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาตามเป้าหมายแล้ว สามารถแบ่งได้ ๒ ระดับ คือ ๑) ระดับโลกียธรรม ได้แก่ ธรรมอันเป็นวิสัยของปุถุชนผู้ครองเรือน ๒) โลกุตตรธรรม ได้แก่ธรรมอันไม่ใช่วิสัยของชาวโลก แต่เป็นข้อปฏิบัติ

* ผศ.ดร.กฤต ศรียะอาจ Asst.Prof.Dr.Kit Sriya-ad, ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี Asst.Prof.Dr.Natthree Sridee, พระศรีรัตนโบล, ดร. Phra Srirattanobol, Dr.

ชั้นสูงของพระอริยบุคคลผู้พัฒนาจิตใจ จนเกิดปัญญาสามารถละกิเลสหรือสังสารวัฏได้อย่างเด็ดขาด ทำให้ลักษณะของพุทธจริยศาสตร์ จึงมีความเป็นสมบูรณ์นิยม (Absolutely) ทั้งในระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง สำหรับเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นเกณฑ์สำหรับวินิจฉัยความดีและความชั่วของมนุษย์ ทั้งนี้โดยอาศัยการกระทำ ๒ ลักษณะเป็นตัวจำแนก กล่าวคือ การกระทำใดมีรากฐานมาจากกุศลมูล คือ อโลภะ อโทสะ และอโมหะ ถือว่าเป็นการกระทำที่ดี มีประโยชน์ มีคุณค่า และการกระทำใดมีรากฐานมาจากอกุศลมูล คือ โลภะ โทสะ โมหะ ถือว่าเป็นการกระทำที่ชั่วซึ่งจะต้องอาศัยองค์ประกอบ ๒ อย่าง เป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยโดยพิจารณาจาก ๑) เจตนาของผู้กระทำ และ ๒) ผลที่เกิดจากการกระทำนั้น ๓) การประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยศาสตร์ ในการพัฒนาอาชีพของบุคคลในสมัยปัจจุบันพบว่า อาชีพมีความซับซ้อนหรือยุ่งเหยิงมาก เนื่องจากระบบสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น อาชีพก็มีหลากหลายมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการ จึงควรนำอาชีพที่ทรงห้าม คือ มิจฉาอาชีพะ ๕ ประการ มาเป็นอาชีพที่ไม่ควรกระทำ โดยอาศัยหลักพุทธจริยศาสตร์ มาเป็นเกณฑ์ตัดสินการประกอบอาชีพว่าอย่างไร ควร หรือ ไม่ควร ดี หรือ ไม่ดี และจะต้องใช้เกณฑ์อื่นเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย กล่าวคือเกณฑ์รอง ได้แก่ มโนธรรม และเกณฑ์ร่วม ได้แก่ กฎหมาย รวมทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อหาทางออกให้กับอาชีพบางอาชีพในปัจจุบัน

คำสำคัญ : พุทธจริยศาสตร์, อาชีพ, สมัยพุทธกาล

Abstract

The research on “An analytical study of Buddhist Ethics and Careers in Buddha’s time” aims to: 1) to study the categories of the career of persons in Buddha’s time, 2) to study and analyze Buddhist ethics in the careers of persons in Buddha’s time, and 3) to apply the Buddhist ethical principles in careers development in the present. This is a documentary research. From the research results, it was found that; 1) The various types of careers in Buddha time found in Agganna Sutta starting from the evolution of the world from the beginning Vivatta Kappa. The first career which occurred before other careers is agriculture. From agricultural society develop into the industrial age. However, during the time of the Buddha, there are 4 caste systems in which a person can perform any type of occupation, must be based on the birth of any caste family. Therefore, the occupation classification of Indian people in the modern era Therefore according to the caste system, and found that in Buddhist ethics for occupation found

that many careers that occurred in the Buddhist time, namely; civil servants, doctors, teachers, merchants, commerce, agriculture, technicians, clerks, prostitutes or even thieves Which appeared in the Buddhist scriptures But the occupation that is prohibited is 5 things: 1) foil trading 2) human trafficking 3) live animal trade 4) intoxicating trade 5) poison trading Is a profession that should not be done. 2) In the Buddhist ethical issue in occupations, it is found that the principles Buddhist ethics is based on His teaching of which the concept of “good or bad” “right or wrong” “should do or should not do” is absolute. When examined the aims, it can divide into two level, viz. 1) Mundane (Lokiya) means Buddhist principles for the house holders and 2) Super- mundane (Lokuttara) means the highest level of Buddhist principles for the noble persons (Ariyapuggala) who practice until getting the wisdom which can lead to destroy the defilement or the circle of birth absolutely. The Buddhist moral judgement is the norm to adjudicate the good or bad of human based on Wholesome actions- i.e. Non-greed (Alodha), Non-hatred (Adosa) and Non-delusion (Amoha), and Unwholesome action –i.e. Greed (Lobha), Hatred (Dosa) and Delusion (Moha) by consideration of the agent’s volition (Cetana) and fruit of Action. 3) In the issue concerning an application of Buddhist ethical principle in development of careers in present time, is found that careers in Buddha time was connected with religious belief –well-known as the castes –hence social system is not more complicated, while in the present time is more complex. As mentioned above, there are various careers which respond the demand of the people expanded. Then only Buddhist moral judgement which is major criteria to judge careers that “should do or should not do” “good or bad” may not enough, we have to use other criteria to judge i.e. minor criteria –consciousness – and participation criteria –law and code of profession, to find the way out for some careers in present time.

Keywords: Buddhist ethics, Career, Buddha’s time

บทนำ

ในปัจจุบันนี้ มนุษย์ดำรงชีวิตด้วยการประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน ทั้งที่เป็นอาชีพทุจริต หรือสุจริต การประกอบอาชีพของประชาชนทั่วไปเต็มไปด้วยความทุกข์ ทั้งนี้เป็นเพราะความสมดุลระหว่างการประกอบอาชีพกับหลักธรรมนั้นไม่มี เพราะส่วนใหญ่แล้วประชาชนทั่วไปจะประกอบอาชีพเพื่อหาไปหาความสุขอันเป็นโลกียะ โดยมีพื้นฐานมาจากตัณหา (Craving) กล่าวคือความอยากมีอยากเป็นของมนุษย์ที่เกินความจำเป็นของตน ซึ่งอาจเป็นไปตามกระแสของวัตถุนิยม ในขณะที่พุทธศาสนามีหลักการที่ไม่เอนเอียงตามกระแสของวัตถุนิยมโดยสอนเรื่องการดำเนินชีวิตด้วยความพอดี มีความสันโดษ ประหยัด ใช้จ่ายตามความจำเป็น ไม่ส่งเสริมการบริโภคเพื่อตามใจอยาก ตามใจต้องการจึงเป็นคำสอนที่หักล้างกับแนวคิดแบบวัตถุนิยม (Materialism) และแนวคิดแบบบริโภคนิยม (Consumerism) จึงส่งเสริมให้เกิดแนวคิดแบบพอเพียงที่เน้นความจำเป็นในการสนองตอบต่อความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต หลักจริยศาสตร์ พุทธศาสนาจึงได้มีอิทธิพลต่อการประกอบอาชีพเป็นอย่างมาก

วิวัฒนาการของโลกมีการเกิดขึ้นเริ่มจากอัครคณิสสร^๑ กล่าวถึงวิวัฒนาการของโลก อาหาร เพศ การทำมาหากิน การปกครอง เรื่องชนชั้นวรรณะ เมื่อมีวิวัฒนาการของโลกเกิดขึ้นตามลำดับ บทบาทสำคัญของการดำรงชีวิตอยู่บนโลกจึงมีเงื่อนไขมากขึ้น หรือวิธีการดำรงชีพ ซึ่งบ่งบอกถึงการมีคุณภาพชีวิต ด้วยเกณฑ์การตัดสินว่า คุณภาพชีวิตจะเป็นอย่างไรนั้น พระพุทธเจ้าได้กล่าวถึงหน้าที่ของคน และการประพฤติตนว่าเป็นอย่างไร ควรปฏิบัติตนอย่างไร

เมื่อกล่าวถึงอาชีพในสมัยพุทธกาลแล้ว ย่อมมีปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา รวมทั้งธรรมบทเป็นจำนวนมาก เช่น ทั้งอาชีพพ่อค้า อาชีพหมอ อาชีพนักการบัญชี อาชีพนักร้อง อาชีพผู้พิพากษา อาชีพคนหาฟืนขาย ชาวไร่ ชาวนา คนเลี้ยงโค อาชีพช่างตัดผม หรือแม้กระทั่งอาชีพโสเภณี ทั้งที่เป็นอาชีพที่มีเกียรติและไม่เกียรติ แต่บุคคลเหล่านั้นก็สามารถดำรงชีวิตด้วยความสุข พระพุทธศาสนายังเห็นว่าผู้ประกอบอาชีพเหล่านั้นก็สามารถที่จะบรรลุคุณธรรมขั้นสูงได้หากปฏิบัติตามหลักคำสอน ประเด็นปัญหาสำคัญคือ คนเหล่านี้ประกอบอย่างไร และมีเป้าหมายอะไร

พระพุทธศาสนาจึงมีหลักคำสอนเกี่ยวกับอาชีพ หรือแม้กระทั่งการจัดการกับทรัพย์ที่หามาได้จากการประกอบอาชีพซึ่งจัดได้ว่าเป็นคุณธรรมของผู้ประกอบอาชีพที่จะต้องมีการปราศจากหลักธรรมที่จะกล่าวต่อไปนี้แล้วก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จในด้านของการดำรงชีวิตที่มีความสุขได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนทั่วไปต้องเข้าใจถึงหลักการและเป้าหมายของการประกอบอาชีพ เช่น กรณีการประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าขนส่งสินค้าระหว่างแคว้นของท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี^๒ เป็นต้น ซึ่งอาจเปรียบเทียบกับอาชีพ

^๑ ดูรายละเอียด ที.ปา. (บาลี) ๑๑/๑๑๑-๑๔๐/๔๐-๕๐, ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๑๑-๑๔๐/๘๓-๑๐๒.

^๒ ดูรายละเอียดใน ขุ.ธ.อ. (บาลี) ๑๘/๑๑-๑๖.

นักธุรกิจนำเข้า หรือส่งออก (Import and Export) ในสมัยปัจจุบันจะเห็นว่าเมื่อวิเคราะห์หลักการประกอบอาชีพแล้ว พบว่า ท่านเป็นผู้มีวิริยะอุตสาหะ ในการประกอบอาชีพ ทำการค้าขายกับลูกค้าก็มีความซื่อสัตย์ หรือเมื่อประสบความสำเร็จในอาชีพแล้ว ก็ต้องช่วยเหลือผู้ยากไร้ และหากมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพแล้ว ก็ยังไปฟังเทศน์จากพระพุทธรเจ้าตลอดเวลา จนกระทั่งสามารถบรรลุคุณธรรมเบื้องต้นได้

ในขณะเดียวกันก็ปรากฏมีอาชีพหลายประเภทที่พระพุทธรองค์ไม่ทรงอนุญาตให้ประกอบ ซึ่งเรียกว่า มิจฉาณิชชา^๓ การค้าขายไม่ชอบธรรมการค้าขายที่ผิดศีลธรรมเป็นอาชีพที่ไม่ควรทำ ประกอบด้วยอาชีพ ๕ อย่าง คือ

๑. สัตตวนิชชา ค้าอาวุธ
๒. สัตตวนิชชา ค้ามนุษย์
๓. มังสวณิชชา ค้าสัตว์สำหรับฆ่าเป็นอาหาร
๔. มัชชวณิชชา ค้าของเมา
๕. วิสวณิชชา ค้ายาพิษ

จากประเด็นนี้ไม่ได้รวมอาชีพโสเภณีว่าเป็นอาชีพที่ควรหลีกเลี่ยง ก็ทำให้ข้อโต้แย้งตามมา แสดงให้เห็นว่า พุทธศาสนาไม่ได้มีท่าทีรังเกียจอาชีพโสเภณี การที่พระองค์สอนให้ละเว้นกาม ก็ดูเหมือนจะขัดแย้งกับอาชีพนี้” ซึ่งในประเด็นเหล่านี้ มีหลายฝ่ายออกมาโต้แย้งและแสดงความไม่เห็นด้วยในอาชีพโสเภณี เพราะเป็นอาชีพที่ผิดศีลธรรมอันดีงามของสังคมโดยเฉพาะสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยที่นับถือพระพุทธศาสนา โสเภณีเป็นอาชีพที่ไม่สอดคล้องกับหลักศีล ๕ ของพระพุทธศาสนาที่สอนให้งดเว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม ในขณะที่อาชีพนี้ในสมัยพุทธกาลเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย และต้องเป็นผู้ที่พระราชทานแต่งตั้งและต้องเป็นอาชีพที่สืบต่อจากมารดา เช่นในกรณีนางสิริมา^๔ นางปทุมวดี^๕ และนางวิมล^๖ เป็นต้น และบุคคลที่ประกอบอาชีพโสเภณีเหล่านี้หลายท่านภายหลังได้ฟังธรรมจากพระพุทธรเจ้าก็สามารถบรรลุคุณธรรมขั้นสูงได้

คามโภชก หรือเปรียบเทียบกับปัจจุบันก็คือ อาชีพนักการเมืองท้องถิ่น เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน การปกครองส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งเศรษฐกิจประจำเมืองของแต่ละแคว้น เช่น ธัญชัยเศรษฐี ซึ่งอาจเปรียบได้กับคหบดี หรือมหาเศรษฐี ข้างกลบก หรือข้างตัดผม ข้างทอผ้า ชาวนา เป็นต้น ผู้ประกอบอาชีพเหล่านี้ จะไม่ประสบความสำเร็จเลย หากละเลยการประกอบอาชีพควบคู่กับหลักจริยธรรม ในสมัย

^๓ อภ.ปญจก. (บาลี) ๒๒/๑๗๗/๑๑๘, อภ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๗/๒๙๕.

^๔ ขุ.ธ.อ. (บาลี) ๑๘/๑๐๙.

^๕ ขุ.เถรี.อ. (บาลี) ๒๗/๖๓.

^๖ ขุ.เถรี.อ. (บาลี) ๒๗/๑๒๐.

พุทธกาลนั้น พระพุทธเจ้าไม่เคยรังเกียจหรือดูถูกอาชีพใดๆ ทรงให้ความสำคัญทุก ๆ อาชีพ ดังตัวอย่างเช่น นางอัมพาลี^๗ มีความสามารถในด้านดนตรีและนาฏศิลป์แต่หันไปเอาดีในการประกอบอาชีพโสเภณี ครั้งหนึ่งเธอทราบว่า พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปยังโกฏิกาม จึงต้องการไปเฝ้าเพื่อฟังธรรม หลังจากได้เฝ้าและฟังธรรมแล้วเกิดความเลื่อมใสจึงได้นิมนต์พระพุทธเจ้าพร้อมทั้งภิกษุสงฆ์ไปฉันภัตตาหาร ต่อมาเจ้าลิฉวีได้เข้ามานิมนต์พระพุทธเจ้าเช่นเดียวกันแต่พระองค์ไม่ทรงรับเพราะได้รับนิมนต์จากนางอัมพาลีไว้แล้ว ตรงนี้แสดงให้เห็นว่า พระองค์ให้ความสำคัญแก่คนทุกชนชั้นและสาขาอาชีพมิได้เลือกกว่าผู้นิมนต์จะเป็นคนชั้นใดและมีได้ดูถูกบุคคลผู้นั้นประกอบอาชีพโสเภณี ซึ่งต่อมาภายหลังได้บวชเป็นภิกษุณีและได้เป็นพระอรหันต์ในที่สุดต่อมาเธอได้ถวายสวนมะม่วงให้เป็นวัดในพระพุทธศาสนา ชื่อว่า “อัมพาลีวัน” อีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เห็น อาชีพแต่ละอาชีพนั้นมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่เป็นสัมมาอาชีพะ และระบบพุทธจริยศาสตร์ ก็มีบทบาทสำคัญในการสอนให้มนุษย์ประกอบอาชีพโดยสุจริต อันจะก่อให้เกิดประโยชน์และผลผลิตเป็นที่ยอมรับในสังคมและประเทศชาติ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาประเภทการประกอบอาชีพของบุคคลในสมัยพุทธกาล
๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธจริยศาสตร์ในการประกอบอาชีพของบุคคลในสมัยพุทธกาล
๓. เพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาอาชีพของบุคคลในสังคมปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะใช้แนวทางและวิธีการในการดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาข้อมูล ค้นคว้า เก็บข้อมูล (Data Collection) จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยตรงคือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และอนุฎีกาและเอกสารวิชาการอื่น ๆ เช่น หนังสือ บทความ งานวิจัย โดยใช้แหล่งข้อมูลในการสืบค้นหรือค้นคว้าที่สำคัญคือ หอสมุดกลาง มจร. สำนักงานหอสมุดแห่งชาติ สำนักงานหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฯลฯ อีกทั้งเอกสาร วารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๒. ในส่วนที่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นไปที่หลักพุทธจริยศาสตร์กับการประกอบอาชีพในสมัยพุทธกาลโดยตรงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และตอบปัญหาที่ต้องการทราบ

๓. สรุปการวิจัย

^๗ วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๕๘/๔๑, วิ.ม. (ไทย) ๕/๒๕๘/๑๐๔ - ๑๐๕.

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องพุทธจริยศาสตร์กับการประกอบอาชีพในสมัยพุทธกาล เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาอาชีพของบุคคลในสมัยปัจจุบัน ผู้วิจัยมุ่งประเด็นศึกษาถึงอาชีพต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสัมมาชีพ และมิจนาชีพ จากเอกสารที่เป็นคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกาของพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่จัดพิมพ์เผยแพร่ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ผลจากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. ประเภทการประกอบอาชีพของบุคคลในสมัยพุทธกาล จากการศึกษาพบว่า อาชีพต่าง ๆ ในสมัยพุทธกาล เริ่มมาจากวิวัฒนาการของโลกตั้งแต่ตอนต้นแห่งวิวิธภูมิที่ปรากฏอยู่ในอัครคัมภีร์สูตร โดยอาชีพประเภทแรกเกิดขึ้นก่อน คือ นาข้าวสาลี ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และพัฒนาหายไปเป็นอาชีพเกษตรกรรมในเวลาต่อมา จากนั้นเมื่อมนุษย์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ความหลากหลายของประเภทอาชีพก็มีวิวัฒนาการมากขึ้นตามลำดับ จากสังคมเกษตรกรรม พัฒนาไปสู่ยุคอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามในช่วงสมัยของพระพุทธเจ้านั้น ระบบชนชั้นมีความเข้มข้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบวรรณะของศาสนาพราหมณ์อินเดียที่เป็นสังคมส่วนใหญ่ สาเหตุที่สังคมอินเดียสมัยโบราณ ได้แบ่งชั้นวรรณะของคนซึ่งมาจากความแตกต่างเรื่องผิว คือพวกอารยัน ซึ่งเป็นพวกผิวขาว กับพวกมลิกชะ ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองเก่าอยู่แล้ว เป็นชนผิวดำ ต่อมาพวกอารยันได้ย้ายไปประกอบอาชีพที่หลากหลาย จึงเกิดการแบ่งชนชั้น เนื่องจากอาชีพและฐานะทางสังคมเพิ่มมากขึ้น จึงกลายเป็นวรรณะ ซึ่งมี ๔ วรรณะ ประกอบด้วย วรรณะพราหมณ์ วรรณะกษัตริย์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทร แต่ว่าวรรณะทั้ง ๓ ข้างต้นนั้น จัดเป็นพวกผิวขาว และวรรณะศูทรถูกจัดเป็นชนพื้นเมือง คือผิวดำ ดังนั้น บริษัท ๔ กลุ่มนี้ เป็นการจำแนกไปตามอาชีพวรรณะของตน ประเภทอาชีพในสมัยพุทธกาล ไม่มีการแบ่งหมวดหมู่อาชีพเหมือนอย่างปัจจุบัน แต่จะแบ่งตาม วรรณะ จึงทำให้ลักษณะการประกอบอาชีพของคนอินเดียในสมัยพุทธกาลขึ้นอยู่กับวรรณะที่ตนเกิด ผู้ที่เกิดในวรรณะใด ก็จะมีอาชีพประจำวรรณะนั้น การที่บุคคลจะประกอบอาชีพประเภทใดได้ ต้องขึ้นอยู่กับว่า เกิดในตระกูลวรรณะใด แต่หากแบ่งประเภทอาชีพตามพุทธจริยศาสตร์ สามารถสรุปได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ สัมมาชีพ อันเป็นอาชีพที่ควรประกอบ และ มิจนาชีพ อันเป็นอาชีพที่ไม่ควรประกอบ และควรหลีกเลี่ยงสำหรับประเด็นอาชีพที่เป็นสัมมาชีพนั้น พุทธจริยศาสตร์ มองว่าเป็นอาชีพที่มีคุณค่าอยู่ในตัวของอาชีพ คือผู้ประกอบอาชีพเมื่อทำอาชีพแล้วมีความสุข เป็นไปตามจริยธรรม โดยไม่คำนึงถึงค่าตอบแทนหรือสิ่งอื่นใด ขอเพียงมีอาชีพก็มีความสุขแล้ว ในประเด็นนี้ สามารถมองได้ว่า อาชีพมีคุณค่าอยู่ในตัวของมันเอง เนื่องจากนักจริยศาสตร์บางคนคิดว่า การมีความสุขหรือการพ้นทุกข์เป็นสิ่งที่ดีที่สุดของมนุษย์ นั่นคือเป็นสิ่งที่มีความค่าในตัวของมันเองและพุทธจริยศาสตร์ก็ยังมองว่า อาชีพมีคุณค่านอกตัว (Extrinsic Value) ได้เหมือนกัน ในกรณีที่ประกอบอาชีพเพื่อหวังค่าตอบแทนอันสุจริต และนำค่าตอบแทนที่ได้มา เพื่อปลดปล่อยความทุกข์ เพื่อให้ชีวิตได้ประสบแต่ความสุขอันเป็นเป้าของการประกอบสัมมาอาชีพ

๒. หลักพุทธจริยศาสตร์ในการประกอบอาชีพของบุคคลในสมัยพุทธกาล จากการศึกษาพบว่า

๒.๑ หลักพุทธจริยศาสตร์เป็นจริยศาสตร์ศาสนา ซึ่งหมายถึง หลักความประพฤติที่ดั่งงามของพุทธศาสนา อันมีหลักศีลธรรมของพระพุทธเจ้า ที่แน่นอนตายตัว ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ชัดเจนตายตัว ผิดถูก บุญ-บาป แยกส่วนกันอย่างชัดเจน เมื่อพิจารณาตามเป้าหมายแล้ว สามารถแบ่งได้ ๒ ระดับคือ ๑) ระดับโลกียธรรม ได้แก่ ธรรมอันเป็นวิสัยของผู้ครองเรือน เป็นข้อปฏิบัติสำหรับปุถุชนที่เป็นไปตามหลักศีลธรรม มุ่งสอนเพื่อให้เกิดการลดละกิเลสที่เป็นบาปอกุศล สาเหตุที่ก่อให้เกิดอกุศลต่าง ๆ ให้กระทำความดี เว้นจากการกระทำความชั่ว ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน และทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว หมดจดจากกองกิเลสที่ทำให้เศร้าหมอง เพื่อให้เกิดความสุขแก่ตนเองและสังคม ๒) โลกุตระธรรม ได้แก่ ธรรมอันไม่ใช่วิสัยของชาวโลก แต่เป็นข้อปฏิบัติของพระอริยะ พุทธจริยธรรมในขั้นนี้เป็นขั้นสูงของพระอริยะบุคคลผู้พัฒนาจิตใจ จนเกิดปัญญาสามารถละกิเลสหรือสังสารวัฏได้อย่างเด็ดขาด พ้นจากอำนาจกิเลสโดยสิ้นเชิง อยู่เหนือบุญและบาป เป็นผู้ที่ได้บรรลุจุดหมายสูงสุดของชีวิตลักษณะของพุทธจริยศาสตร์ จึงมีความเป็นสมบูรณ์นิยม กล่าวคือเป็นหลักความประพฤติที่มีลักษณะที่แน่นอนตายตัว ทั้งในระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูง สำหรับเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นเกณฑ์สำหรับวินิจฉัยความดีและความชั่วของมนุษย์ ทั้งนี้โดยอาศัยการกระทำ ๒ ลักษณะเป็นตัวจำแนก กล่าวคือ การกระทำใดมีรากฐานมาจากกุศลมูล คือ โลภะ โทสะ และโมหะ ถือว่าเป็นการกระทำที่ดี มีคุณค่า มีประโยชน์ และการกระทำใดมีรากฐานมาจากอกุศลมูล คือ โลภะ โทสะ โมหะ ถือว่าเป็นการกระทำที่ชั่ว อันจะนำไปสู่ทางเสื่อม ซึ่งจะต้องอาศัยองค์ประกอบ ๒ อย่าง เป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยโดยพิจารณาจาก ๑) เจตนาของผู้กระทำ และ ๒) ผลที่เกิดจากการกระทำนั้น

๒.๒ หลักพุทธจริยศาสตร์ที่นำมาเป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยอาชีพว่า อาชีพที่ประกอบนั้น ดี ชั่ว ถูก ผิด ควร หรือไม่ควร อย่างไรนั้น ได้แก่ เกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑) สัมมาสัมมัตตะ

๒) สัมมาอาชีวะ

๓) การงานอันไม่อากุล (อนากุล จ กมมนตา)

๔) การงานไม่มีโทษ (อนวชกมมานิ)

๕) ศีล ๕

๖) หลักธรรมที่เป็นอุปการะต่อการประกอบสัมมาอาชีพ ได้แก่ หลัก

- สันโดษ ๓

- ฆราวาสธรรม ๔

- อิทธิบาท ๔

- สังคหวัตถุ ๔

- สัมปรีชธรรม ๗

- อริยทรัพย์ ๗

- อริยมรรคมีองค์ ๘

๒.๓ เป้าหมายในการประกอบอาชีพ จากการศึกษาพบว่า ในการประกอบอาชีพประเภทต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนามีเป้าหมาย ๓ ประการ คือ ๑) อุตตทัตตะ หมายถึง ประโยชน์ตน คือการบรรลุจุดหมายแห่งชีวิตตน ได้รับประโยชน์ ๓ คือ ทิฏฐธัมมิกัตถะ คือ ประโยชน์ในปัจจุบัน สัมปรายิกัตถะ คือ ประโยชน์ในเบื้องหน้า และ ปรมัตถะ คือเพื่อประโยชน์สูงสุด ๒) ปัตถะ คือประโยชน์เพื่อผู้อื่น และ ๓) อุภยัตถะ คือ ประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกัน

๓. การประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาอาชีพของบุคคลในสมัยปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่า การประกอบอาชีพในสมัยพุทธกาล มีความเชื่อมโยงกับความเชื่อทางศาสนาเป็นหลัก การที่บุคคลใดจะประกอบอาชีพใดนั้น จะถูกกำหนดมาตั้งแต่เกิดและระบบสังคมก็ยังไม่มีความซับซ้อนหรือยุ่งเหยิงมาก แต่ในปัจจุบันระบบสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น การประกอบอาชีพก็มีหลากหลายมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่ขยายตัวมากขึ้น จึงเป็นเหตุให้การประกอบอาชีพแต่ละประเภทมีการคำนึงถึงผลกำไรในทางเศรษฐศาสตร์มากขึ้น เกณฑ์ตัดสินทางพุทธจริยศาสตร์ เป็นเกณฑ์หลักที่จะนำมาตัดสินการประกอบอาชีพว่า อย่างไร ควร หรือ ไม่ควร ดี หรือ ไม่ดี อย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ต้องใช้เกณฑ์อื่นเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย กล่าวคือเกณฑ์รอง และเกณฑ์ร่วม เพื่อหาทางออกให้กับอาชีพบางอาชีพในปัจจุบัน กล่าวคือ

๓.๑ เกณฑ์หลัก คือเกณฑ์ที่ตัดสินด้วยความเป็นกุศลหรือเป็นอกุศล โดยพิจารณามูลเหตุว่าเป็นเจตนาที่จะประกอบอาชีพแต่ละประเภานั้นเป็นที่ตั้ง เกิดจากกุศลมูล หรือเกิดจากอกุศลมูล และพิจารณาตามสภาวะว่า การประกอบอาชีพแต่ละอาชีพนั้นเป็นสภาพเกื้อกูลแก่ชีวิตจิตใจหรือไม่ ส่งเสริมหรือบั่นรอนคุณภาพและสมรรถภาพของจิต ช่วยให้กุศลธรรมทั้งหลายเจริญงอกงามขึ้น อกุศลธรรมทั้งหลายลดน้อยลง หรือทำให้กุศลธรรมลดน้อยลง อกุศลธรรมทั้งหลายงอกงามขึ้น ตลอดจนมีผลต่อบุคลิกภาพ และสุขภาวะอย่างไร

๓.๒ เกณฑ์รอง คือเกณฑ์ที่ตัดสินด้วยการใช้โนธรรมคือความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของตนเอง พิจารณาว่า อาชีพที่ตนที่ประกอบอยู่นั้นตนเองดีเตียนตนเองได้หรือไม่ เสียความเคารพตนเอง (Self-esteem) เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาร่วมกับเกณฑ์หลัก และเกณฑ์ร่วม เพื่อให้การตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมเป็นไปด้วยความละเอียดขึ้น

๓.๓ เกณฑ์ร่วม คือหลักมหาปเทศ ๔ ได้แก่ เมื่อใดก็ตามที่พระพุทธศาสนาแผ่ไปถึงประเทศใดทวีปใด ในประเทศเหล่านั้น หรือทวีปนั้นอาจจะมีจารีต ประเพณี สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงกฎหมายที่แตกต่างกัน ฉะนั้นให้ตรวจสอบ หรือเทียบเคียงกับพระวินัย หรือพระสูตร หากว่าไม่ขัดกันก็ให้ถือว่า การนั้นสามารถกระทำได้ในทางตรงกันข้าม หากเมื่อเทียบเคียงแล้ว ตรวจสอบแล้ว พบว่า ขัดกันกับพระธรรมวินัย ให้ทราบว่า การนั้นไม่ได้สามารถกระทำได้

๓.๔ จรรยาบรรณอาชีพ จากการศึกษาพบว่า นอกจากหลักการตัดสินใจทางพุทธจริยศาสตร์แล้ว จรรยาบรรณอาชีพ ก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะถูกมาใช้เพื่อเป็นกรอบให้กับอาชีพแต่ละประเภท ซึ่งมีพื้นฐานมาจากบรรทัดฐานของสังคม จารีตประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งแนวคิดจากปรัชญาและศาสนาแต่ละศาสนา จนกลายเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องปฏิบัติร่วมกันสำหรับผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หลาย ๆ อาชีพและไม่อาจจะขาดได้ เช่น จริยธรรมธุรกิจ จริยธรรมวิชาชีพแพทย์ จริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการวิจัยพุทธจริยกับอาชีพภาพรวม ไม่ได้เจาะจงศึกษาเชิงลึกในอาชีพใดอาชีพหนึ่ง

๑. ควรมีการวิจัยพุทธจริยศาสตร์กับอาชีพที่ทรงห้าม คือ มิจฉาอาชีพะ ที่มีการประกอบกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน

๒. ควรมีการวิจัยกระบวนการทัศน์ในการแก้ปัญหาทางอาชีพ โดยใช้ทัศนะของพุทธจริยศาสตร์

๓. ควรให้มีการวิจัยเกี่ยวกับพุทธจริยศาสตร์ กฎหมาย และจรรยาบรรณในการประกอบอาชีพ

บรรณานุกรม

เดลคาร์เนกี. **วิธีทำงานให้สนุกและสร้างสุขให้ชีวิต**. แปลและเรียบเรียงโดย รุจิเลข เลขะวงศ์. กรุงเทพมหานคร : ดุษฎีปัญญา. ม.ป.ป.

มมหานคร : ดุษฎีปัญญา. ม.ป.ป.

ดำรงค์ ฐานดี. **สังคมวิทยาอาชีพ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๕.

ที. ดับบลิว. ริสเดวิดส์. **พระพุทธศาสนาในชมพูทวีป**. แปลและเรียบเรียงโดย สมัย สิงหศิริ. พระนคร :

สภาการศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๑๕.

พรเพชร วิชิตชลชัย. **กฎหมายแรงงาน-คำอธิบาย**. กรุงเทพมหานคร: แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๐.

พระเทพเวที (ป. อ. ปยุตโต). **รากฐานพุทธจริยศาสตร์สำหรับสังคมไทยร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๓

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร:

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

พรนพ พุกกะพันธ์. **จริยธรรมธุรกิจยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร : จามจุรีโปรดักชั่น, ๒๕๔๖.

มนูญมุกข์ ประดิษฐ์. **ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ-

ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

พระสิริมังคลาจารย์. **มั่งคั่งถกที่ปณิ แปล เล่ม ๒**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาราชวิทยาลัย,

๒๕๓๒.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูญาณ, ๒๕๓๓ - ๒๕๓๔.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

เรืองอุไร กุศลาสัย. สตรีในวรรณคดีพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๓๕.

วสิน อินทสระ. พุทธปรัชญากรวาท. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๓๗.

วิทย์ วิศทเวทย์. จริยศาสตร์เบื้องต้น มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๒.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ๒๕๓๐.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ .การจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล .กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๓๓.

อภิชัย พันธเสน. พุทธเศรษฐศาสตร์ : วิวัฒนาการ ทฤษฎี และการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (.วทส), ๒๕๔๔.

ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
An analytical study of moral behavior concerning the false speech (Musāvāda)
of Students in Secondary school located in Municipality, Nakhon Pathom

ณัฏฐิ์ ศรีดี*

Naddhira Sridee

ภาควิชาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Department of Buddhism, Faculty of Buddhism

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email : kratai.im@gmail.com

Received : March 28, 2018

Revised : April 4, 2019

Accepted : April 11, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม และ ๒) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน ๒๔๘ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ดำเนินการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติวิเคราะห์ค่าที (T-test) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA หรือ F-test) ผลการวิจัยพบว่า (๑) นักเรียน มีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมุสาวาท โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยในรายข้อ นักเรียนมีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๓ ข้อ อยู่ในระดับน้อย จำนวน ๑๗ ข้อ และอยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน ๕ ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ “เคยด่าเพื่อนเวลาโกรธ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ “พ่อแม่เคยสอนให้เป็นคนพูดโกหก” (๒) นักเรียน

* ผศ.ดร.ณัฏฐิ์ ศรีดี Asst.Prof.Dr.Naddhira Sridee

ชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักเรียนที่เรียนในชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : พฤติกรรมเชิงจริยธรรม, มูสาวาท, จังหวัดนครปฐม

Abstract

The purpose of this research article were to study ethical behavior of the high school students in schools located in Nakhon Pathom Municipality. Nakhon Pathom Province and to compare the ethical behavior of the high school students in Schools located in Nakhon Pathom Municipality Nakhon Pathom

This is quantitative research and tool used for this research is questionnaires. The samples population consisted of 298 students. Analysis of the data by using the statistics, namely; frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance One – Way (ANOVA) with statistical significance at the 0.05 From the research, it is found that; 1) The level of all moral behavior of students concerning fail-speech is low. But in each questions the result of moral behavior of students concerning fail-speech are as follows; the medium level among 3 topics, low level among 17 topics, and lowest level among 5 topics. The topic of which is highest level is “to abuses friends when angry” and lowest level is “the family teach them to be liar”. 2) The moral behavior of male and female students concerning fail-speech is very different in statistical significance at the 0.05 which depend upon hypothesis. But the moral behavior concerning fail-speech of students in different class is not different. It is not as the hypothesis.

Keywords : moral behavior concerning, false speech (Musāwāda), Nakhon Pathom

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงเจริญก้าวหน้า และมีเสถียรภาพได้ ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่า และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือต้องมีการพัฒนาด้านวัตถุไปพร้อมกันกับคุณธรรมและจริยธรรม แต่ในสังคมไทยปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งในด้านวิทยาการและเทคโนโลยี จึงมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ความต้องการและความนิยมในวัตถุมีอิทธิพลสูง ความมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเคยควบคุมแนวคิดแนวปฏิบัติของเด็กและเยาวชนถูกละเลยหรือเลือนหายไป

มุสราวาท ถือว่าเป็นประเด็นทางจริยธรรมที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปจากพฤติกรรมประจำวันของเยาวชน มุสราวาทในทัศนะของพุทธปรัชญาคือ คำพูดที่ไม่จริง ซึ่งครอบคลุมถึงการเขียนหนังสืออันเป็นเท็จด้วย การจะตัดสินว่า คำพูดหรือการกระทำใดผิดตามหลักมุสราวาทนั้น ให้พิจารณาตามองค์ประกอบ ๔ ประเภทคือ

๑) พูดเรื่องไม่จริง	๒) มีเจตนาพูดให้ผิดไปจากความจริง
๓) มีความพยายามในการพูด	๔) ผู้ฟังรู้และเชื่อตามผู้พูด

ในเรื่องมุสราวาทนี้มีประเด็นที่ขัดแย้งกับปัญหาทางจริยธรรมที่คนส่วนมากเข้าใจว่า หากพูดจริงทำให้สูญเสียอะไรบางอย่างไป กับการพูดเท็จแต่อาจจะนำประโยชน์อะไรบางอย่างมาให้ ก็ควรจะรักษาผลประโยชน์เอาไว้ จึงเป็นเหตุให้คนพูดอาจพูดเท็จมากกว่าความจริง

โรเบิร์ต เฟลด์แมน อาจารย์ด้านจิตวิทยา มหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์ และผู้เขียนหนังสือเรื่อง The Liar in Your Life พบว่า ระหว่างการสนทนาทุก ๆ ๑๐ นาที จะมีการโกหกประมาณ ๒ - ๓ ครั้ง และในบางคู่สนทนาอาจเกิดขึ้นได้มากถึง ๑๒ ครั้ง^๑ ในขณะที่ พอล แอ็คแมน ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยา มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซึ่งศึกษาเรื่องการโกหกมานานกว่าสี่สิบปี ลงความเห็นไว้ว่า “การโกหกเกิดขึ้นเมื่อคนคนหนึ่งตั้งใจที่จะหลอกลวงผู้อื่นเชื่อ การโกหกส่วนใหญ่จะเป็นการโกหกด้วยคำพูด แต่ก็มักมีบางคนอาจใช้กิริยาท่าทางในการโกหก”^๒ และ เจมส์ แพตเตอร์สัน ผู้เขียนหนังสือ The Day America Told the Truth เผยว่า “ไม่ว่าคู่สนทนาจะเป็นใครก็ตามแต่ แทบทุกครั้งของการสนทนามักจะมีเรื่องโกหกร่วมอยู่ด้วยเสมอ เป็นไปไม่ได้เลยที่ทุกคนจะพูดความจริงต่อกันทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาคนใกล้ชิดอย่างคู่รัก พ่อ แม่ ลูก”^๓

^๑ Robert S. Feldman. The Liar in Your Life. The Liar in Your Life: The Way to Truthful Relationships, US Edition, published by Twelve. Park Avenue. NY. 10017. 2009. P.4.

^๒ Joseph A.Devito. **Essentials of Human Communicaiton**. Longman Publication. Indiana University. 1999. P.103.

^๓ James Patterson and Peter Kim, **The Day America Told the Truth**. Prentice Hall, New York. 1991 p.45-47.

ในประเด็นการพูดโกหกของเด็กนั้น นพ.กัมปนาท ตันสฤตกุล จิตแพทย์ทั่วไปโรงพยาบาล มนารมย์ ให้ข้อมูลว่า ถ้าหากมองในแง่ดี การโกหกเป็นธรรมชาติของเด็ก เพราะโดยพื้นฐานทางจิตใจของเด็กนั้น จะไม่โหดร้ายเหมือนกับผู้ใหญ่ และการโกหกส่วนใหญ่อาจจะมีเหตุผลบางประการ เช่น เกรงว่า จะถูกทำโทษเมื่อทำผิด กลัวพ่อแม่จับได้จึงจำเป็นต้องโกหก ต้องพิจารณาถึงสาเหตุด้วยว่า เพราะอะไร เด็กถึงไม่ไวใจพ่อแม่ เวลาทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมลงไป ซึ่งพ่อแม่เองก็ไม่ควรมานั่งจับผิด หรือมีทัศนคติที่ไม่ดี ใส่เด็ก ซึ่งการสร้างมาตรการลงโทษแบบแก้ไขที่ปลายเหตุ มักใช้ไม่ได้ผล เพราะเด็กจะถูกมองเป็นเด็กไม่ดี และมองตัวเองด้วยคุณค่าลงไปได้ และเมื่อโตขึ้น เด็กจะมีพฤติกรรมร่วมกับการโกหกอีกหลายอย่าง จนกลายเป็นเด็กมีปัญหาในที่สุด^๔

Francesca Gino อาจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมที่มหาวิทยาลัย Harvard เชื่อว่ามีตัวอย่างมากมายเกี่ยวกับการโกหกไม่ว่าจะในชีวิตจริง ในภาพยนตร์ ในนิยายหรือหนังสือการ์ตูน แต่กลับยังไม่มีหลักฐานข้อมูลที่ชี้ชัดถึงความสัมพันธ์ของความฉลาดหลักแหลม กับความฉ้อฉลคดโกง ซึ่งประเด็นนี้เป็นเรื่องน่าสนใจทางจริยศาสตร์ ว่าทำไมคนที่ฉลาดมีความคิดสร้างสรรค์หลายคนจึงเลือกทางเดินผิด ๆ เช่นนั้น

ในงานวิจัยที่ตีพิมพ์อยู่ในวารสาร Personality and Social Psychology ใช้เวลาหลายปีในการทดสอบกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัคร โดยใช้วิธีแบ่งระดับความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มต่างๆ กัน จากนั้นกำหนดให้แต่ละกลุ่มตกอยู่ในสถานการณ์ที่สามารถคดโกงได้นิดหน่อยเพื่อผลประโยชน์เล็กๆ น้อยๆ จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่ายิ่งคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ระดับสูงก็ยิ่งมีความยึดหยุ่นด้านศีลธรรมสูงตามไปด้วย พูดง่ายๆ คือสามารถหาข้อแก้ตัวสำหรับพฤติกรรมผิดๆ ของตนได้ดีกว่า และยังมีแนวโน้มทุจริตคดโกงหรือหลอกลวงมากกว่าด้วย

รายงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า ในโลกแห่งการแข่งขันทางเศรษฐกิจทุกวันนี้ การเป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์นั้นถือได้ว่าเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นในการทำงานซึ่งช่วยเปิดโอกาสใหม่ ๆ ให้แก่เจ้าตัว แต่ในขณะเดียวกันก็อาจเพิ่มโอกาสในการบิดเบือนกฎเกณฑ์บางอย่างเพื่อผลประโยชน์ของตนได้เช่นกัน และไม่ใช่แค่ผลประโยชน์ในรูปของตัวเงินเท่านั้น แต่ยังหมายถึงความสะดวกสบายหรือความพึงพอใจอื่นๆ เช่น การนอกใจคู่ครองด้วย

อย่างไรก็ตาม Francesca Gino เน้นย้ำว่างานวิจัยไม่ได้ต่อต้านการมีความคิดสร้างสรรค์ เพราะจริงๆ แล้วความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งดีที่ช่วยขับเคลื่อนโลก แต่สิ่งที่เธอพยายามเตือนก็คือเมื่อมีข้อดีก็ต้องมีข้อเสีย นักวิจัยผู้นี้ระบุว่าความเฉลียวฉลาดมีความคิดสร้างสรรค์นั้นคือดาบสองคม ขึ้นอยู่กับผู้ใช่ว่าจะใช้ในทางสร้างสรรค์หรือทำลาย หรือใช้เพื่อสร้างรอยยิ้มหรือรอยน้ำตามากกว่ากัน^๕

^๔ นพ.กัมปนาท ตันสฤตกุล, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันอังคารที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๒.

^๕ Francesco Gino, Quote from the Journal of Personal and Social Psychology., Vol 98 6). Jun 2010.

ในทัศนะของพุทธปรัชญา มุสาวาท ซึ่งจัดว่าเป็นศีลข้อที่ ๔ ในศีลทั้ง ๕ ข้อ นับได้ว่าเป็นประเด็นทางจริยธรรมอันหนึ่งที่น่าสนใจ มุสาวาทคือ คำพูดที่ไม่จริง ซึ่งครอบคลุมถึงการเขียนหนังสืออันเป็นเท็จด้วย การจะตัดสินว่า คำพูดหรือการกระทำใดผิดตามหลักมุสาวาทนั้น ให้พิจารณาตามองค์ประกอบ ๔ ประเภท ดังกล่าวข้างต้น

ในเรื่องมุสาวาทนี้มีประเด็นที่ขัดแย้งกับปัญหาทางจริยธรรมที่คนส่วนมากเข้าใจว่า หากพูดจริงทำให้สูญเสียอะไรบางอย่างไป กับการพูดเท็จแต่อาจจะนำประโยชน์อะไรบางอย่างมาให้ ก็ควรจะรักษาผลประโยชน์เอาไว้ จึงเป็นเหตุให้คนพูดเท็จมากกว่าความจริง คนส่วนมากมักเลือกพูดเท็จมากกว่าพูดจริง สอดคล้องกับพุทธปรัชญาที่ว่า “สัตว์ผู้ดเว้นจากมุสาวาทมีน้อย โดยแท้จริงแล้วสัตว์ผู้ไม่งดเว้นจากมุสาวาทมีมากกว่า” คนส่วนมากเข้าใจว่า การละเมิดศีลข้อมุสาวาทมีโทษน้อยกว่าการละเมิดศีลข้ออื่น ๆ แต่พุทธปรัชญาถือว่า มีโทษมากเท่ากัน ดังนั้น บุคคลจึงควรรักษาการพูดจริงไว้ยิ่งชีวิต ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์สูงสุด คือ นิพพาน

จากความสำเร็จและสภาพการดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่น่าหวังโยมากที่สุดคือ เด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การสร้างสรรค์สังคมและเยาวชนให้มีคุณธรรมนั้นถือเป็นหน้าที่ของหลายฝ่ายที่จะต้องช่วยเหลือนัน เช่น ครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม เป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และให้ความสำคัญในการฝึกฝน ปลูกฝัง อบรมคุณธรรม จริยธรรม ให้นักเรียนทุกคนได้พัฒนาความรู้คู่คุณธรรมพร้อมทั้งพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตให้เป็นสุข จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมุสาวาทของนักเรียนในชั้นมัธยมปลาย ว่านักเรียนที่เรียนโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม มีความเข้าใจเรื่องมุสาวาทมากน้อยเพียงไร

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

๒) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

๑) ในกรณีขอบเขตด้านข้อมูลจะใช้วิธีการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลในสถานที่ต่างๆ เช่น หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

๒) ในส่วนที่เป็นแบบสอบถามเชิงพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นไปที่หลักมูสาวาทโดยตรง โดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ ระดับชั้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเรื่องมูสาวาท

๓) ขั้นตอนการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสมมติฐานในการวิจัยไว้ ๒ ประเด็นคือ

๓.๑) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทแตกต่างกัน

๓.๒) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนในชั้นต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทแตกต่างกัน

๔) การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

๔.๑) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือก่อน การเก็บข้อมูล

๔.๒) วางแผนเพื่อการเก็บข้อมูล โดยนัดหมายกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้ง ให้ได้วัน และเวลาในการเก็บข้อมูลที่เหมาะสม

๔.๓) แจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลให้แก่กลุ่มตัวอย่างทราบก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล

๔.๔) ดำเนินการเก็บข้อมูล

๔.๕) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล

๕) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ และระดับชั้น วิเคราะห์หาค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม วิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยทำเป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ระดับพฤติกรรม เชิงจริยธรรม โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

๑.๐๐-๑.๕๐ หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

๑.๕๑-๒.๕๐ หมายถึง ระดับน้อย

๒.๕๑-๓.๕๐ หมายถึง ระดับปานกลาง

๓.๕๑-๔.๕๐

หมายถึง

ระดับมาก

๔.๕๑-๕.๐๐

หมายถึง

ระดับมากที่สุด

ตอนที่ ๓ การเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมุสวาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยใช้ค่าที (T-test) สำหรับระดับชั้นเรียน วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงจะนำค่าคะแนนเฉลี่ยไปทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheff's post hoc comparison)

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสวาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสวาทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐมการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลตามขอบเขตใน ๓ ด้าน คือ

๑) **ด้านเนื้อหา** มุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักมุสวาทในเชิงเอกสาร คือการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจาก พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และอนุฎีกาเป็นต้น

๒) **ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครปฐมจำนวน ๒ โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนวัดห้วยจรเข้มหาวิทยาลัย จำนวน ๘๔๓ คน และโรงเรียนมัธยมทวารวดี จำนวน ๓๑๙ คน ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๖ รวมจำนวน ๑,๑๖๒ คน

๓) **ด้านตัวแปรที่ศึกษา** ประกอบด้วย

๑) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศระดับชั้นที่กำลังศึกษา

๒) ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมุสวาท

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๙๘ ฉบับ ได้รับกลับคืนมา ๒๙๗ ฉบับ นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ค่าจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. สถิติ T-test และ F-test นำเสนอเป็นรูปตารางประกอบคำบรรยาย และมีผลการวิจัย

๑) **ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๙ และเพศชาย จำนวน ๑๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑ และกำลังศึกษาอยู่

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๑๐๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐ กำลังศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๗ และอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ ตามลำดับ

๒) ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาท โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยในรายข้อ นักเรียนมีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๓ ข้อ อยู่ในระดับน้อย จำนวน ๑๗ ข้อ และ อยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน ๕ ข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ ๖ เคยด่าเพื่อนเวลาโกรธ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๑๒ พ่อแม่เคยสอนให้เป็นคนพูดโกหก

๓) ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า

๓.๑) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญใน ๕ ข้อ โดยนักเรียนชายมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทสูงกว่านักเรียนหญิง

๓.๒) นักเรียนที่เรียนในชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาท ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนที่เรียนในชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญใน ๔ ข้อ โดยนักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นสูงขึ้นไปมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทสูงกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นที่ต่ำ

๔) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาท พบว่า นักเรียนมีข้อเสนอแนะว่า ควรพูดแต่ความจริง ไม่โกหกกัน ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นพูดกันด้วยความจริงใจเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยบอกถึงผลเสียของการโกหก และแนะนำให้ผู้อื่นได้รู้ว่าการกล่าวมูสาเป็นสิ่งที่ไม่ดี มีผู้ใหญ่สร้างจิตสำนึกที่ดีและเป็นตัวอย่างที่ดีให้ มีการพูดจา ทำตัวและปรับปรุงนิสัยตนเองให้สอดคล้องกับสังคมรอบข้าง มีความกล้าหาญพูดและยอมรับความจริง มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาและมีเป้าหมายชีวิต ทั้งนี้ ก็ควรมีมาตรการการลงโทษหากมีการโกหก

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม นี้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่สำคัญ และประเด็นที่น่าสนใจแล้วจึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

๑) ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า นักเรียน มีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาท โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยในรายชื่อนักเรียนมีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๓ ข้อ อยู่ในระดับน้อย จำนวน ๑๗ ข้อ และ อยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน ๕ ข้อ ซึ่งจากการสำรวจข้อมูลจะพบว่า นักเรียนจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทซึ่งครอบคลุมถึงการพูดคุยกุศลทุกส่วนนั้น จะพบว่า นักเรียนจะชอบพูดคุยกุศลมาก เข้าลักษณะพูดเพ้อเจ้อ คือ พูดไม่มีประโยชน์หาสาระมิได้ พูดทำให้เพื่อนเสียใจและชอบด่าเพื่อนในขณะโกรธ ซึ่งทั้ง ๓ ประเด็นนี้ นักเรียนจะมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทที่นักเรียนมีน้อยที่สุดนั้น จากข้อสังเกตพบว่า นักเรียนจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมน้อยที่สุดต่อบุคคลที่ตนเองเคารพยำเกรงกล่าวคือ บพการีและครูอาจารย์ของตนเอง นอกจากนี้ ก็ยังมีการพูดเท็จเพื่อเหตุผลอย่างอื่นอีก เช่น การโกหกเพื่อให้ตนเองมีภาพลักษณ์ที่ดี ไม่รู้สึกเสียหน้า นักเรียนก็มีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุดเช่นเดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่ามูสาวาทนั้นจะเกิดขึ้นกับบุคคลใกล้ชิดกันเป็นอันดับต้นๆ และจะมีระดับน้อยลงเมื่อสิ่งนั้นมีผลต่อผู้พูดน้อยลง สอดคล้องกับเป้าหมายแห่งการกำหนด การเว้นจากมูสาวาท จัดว่าเป็นจริยธรรมพื้นฐานที่บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันในสิทธิส่วนบุคคล ทั้งในสิทธิส่วนตนเอง และสิทธิส่วนผู้อื่นอันเป็นที่รักที่หวงแหนผูกพันทั้งหมด จุดมุ่งหมายในการบัญญัติศีลอันเป็นเหตุผลห้ามมิให้ละเมิดศีลขอมูสาวาท คือ

๑) เพื่อป้องกันการทำลายประโยชน์ของกันและกัน

๒) เพื่อให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความซื่อสัตย์ต่อกัน

๓) เพื่อความสามัคคีในหมู่คณะ

๒) ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า

๒.๑) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายได้ว่า โดยธรรมชาติของนักเรียนชายนั้น จะมีลักษณะชอบความเป็นผู้นำ มีความต้องการความโดดเด่นในหมู่คณะ พฤติกรรมบางอย่างอาจทำให้นักเรียนชายนั้นต้องอาศัยมูสาวาทเพื่อรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของตนเอง และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียนจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านมูสาวาท ต่อบพการี ซึ่งจะเห็นได้จาก เมื่อนักเรียนคุยกันเวลาเรียนแม้มีครู

ตกเตือนก็ไม่เคยหยุด, เคยรับปากครูว่าจะทำเวอร์ แต่ไม่ได้ทำตามที่รับปากไว้, เคยโกหกครูเวลาที่ไม่ส่งการบ้านครู, เคยเถียงกับครู, เมื่อไปเที่ยวกับเพื่อนจนกลับบ้านดึก พอกลับมาบ้าน เมื่อผู้ปกครองถามก็ตอบว่า ไปบ้านเพื่อน โดยนักเรียนชายจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านมูสาวาทสูงกว่านักเรียนหญิงในประเด็นดังกล่าวมานี้

๒.๒) นักเรียนที่เรียนในชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาท ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า นักเรียนที่เรียนในชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญใน ๔ ข้อ โดยนักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นสูงชันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทสูงกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นที่ต่ำ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พฤติกรรมของนักเรียนจะได้รับการสะสมจนเคยชินต่อพฤติกรรมที่ปฏิบัติจึงทำให้ขาดการตระหนักรู้ต่อพฤติกรรมนั้น จากข้อมูลข้อที่ว่า นักเรียนเคยพูดทำให้ครู และเพื่อนเสียใจ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เคยทำให้ครูและเพื่อนเสียใจมากที่สุด รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และ ปีที่ ๔ เป็นอันดับสุดท้าย และข้อมูลที่ว่า นักเรียนคุยกันเวลาเรียนแม้มีครูตกเตือนก็ไม่เคยหยุด และไปเที่ยวกับเพื่อนจนกลับบ้านดึก พอกลับมาบ้าน เมื่อผู้ปกครองถาม ก็ตอบว่า ไปบ้านเพื่อน โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีพฤติกรรมมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และ ปีที่ ๔ ตามลำดับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

๑) ปัจจัยที่มีผลต่อการพูดมูสาวาทของนักเรียน

จากผลการวิจัยโดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า นักเรียนจะมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมูสาวาทอยู่ในระดับต่ำ โดยจะพยายามหลีกเลี่ยงการพูดเท็จ พูดกันด้วยความจริงใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยบอกถึงผลเสียของการโกหก พร้อมทั้งแนะนำให้ผู้อื่นได้รับทราบด้วย และการมีผู้ใหญ่สร้างจิตสำนึกที่ดีและเป็นตัวอย่างที่ดี ก็เป็นแนวทางหนึ่งจะทำให้นักเรียนเว้นขาดจากการกล่าวมูสาวาทได้ ซึ่งจากผลการวิจัยนี้จะพบว่า นักเรียน มีระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับมูสาวาท จะเกิดจากการมีอารมณ์โกรธจึงเผลอสติตำเพื่อน พูดล้อเสียดให้เพื่อนเสียใจ และมีการพูดคุยกันมากจนเกินพอดี ในลำดับต่อมาคือ นักเรียนจะมีพฤติกรรมเกี่ยวกับมูสาวาท อันเกิดจากการพูดเถียงกับบิดามารดาบุพการีของตนและทำให้บิดามารดานั้นเกิดความเสียใจ

จากผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมจำแนกตามเพศ และชั้นเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเรื่องมุสาวาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญใน ๕ ประเด็น โดยแบ่งเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบิดามารดาและครูผู้สอน โดยนักเรียนชายจะโกหกพ่อแม่ มากกว่านักเรียนหญิง ในกรณีเมื่อถูกถามโดยตรงไปตรงมาก็จะตอบปฏิเสธในทันที ในส่วนหนึ่ง นักเรียนชายจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างจากนักเรียนหญิง คือ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนในโรงเรียน โดยนักเรียนชายจะผิดคำพูด ไม่ปฏิบัติตามที่รับปากไว้ ไม่เชื่อฟัง และโต้แย้งกับครูของตนมากกว่า นักเรียนหญิง

เมื่อจำแนกผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรม จำแนกตามชั้นเรียน พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จะมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการพูดให้ครูและเพื่อนของตนเองเสียใจ สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และปีที่ ๖ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จะมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการไม่เชื่อฟังต่อการตักเตือนของครูและโกหกบิดามารดาเมื่อตนเองมีความผิด

๒) การสังเคราะห์การงดเว้นจากการพูดเท็จ

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมทางจริยธรรมเกี่ยวกับมุสาวาทนั้น จะเริ่มต้นจากบุคคลใกล้ตัว โดยเฉพาะ นักเรียนนักศึกษาในช่วงวัยเยาวชน จะมีความผูกพันกับเพื่อนๆและครอบครัวมากและต้องการพบปะสังสรรค์กันตลอดเวลา การพูดคุยกันอาจมีผลทำให้เกิดความขัดแย้งกันอันนำไปสู่การเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันได้ ซึ่งมุสาวาทในงานวิจัยนี้ หมายรวมถึงการพูดเท็จ การพูดคำหยาบ การพูดส่อเสียด และการพูดเพ้อเจ้อด้วย ดังนั้น การกล่าวมุสาวาทของนักเรียน จึงต้องมีการแก้ไขด้วยการฝึกตนเองให้เป็นคนที่มีแต่การพูดคำสัตย์ (คำจริง) คำอ่อนหวาน (มธุราวาจา) พูดด้วยความจริงใจ และมีเหตุผล อันจะสนับสนุนให้สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนมีความแน่นแฟ้น และอบอุ่นมากขึ้น

ในมิติด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนชายจะผิดคำพูด ไม่ปฏิบัติตามที่รับปากไว้ ไม่เชื่อฟัง และโต้แย้งกับครูของตนมากกว่านักเรียนหญิง ดังนั้น ครูสอนจะต้องสร้างแนวทางให้นักเรียนชายเป็นคนที่รักษาสัจจะ เชื่อฟัง และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอความคิดเห็นของตนเองอย่างเหมาะสม

ในมิติด้านชั้นเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จะมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการพูดให้ครูและเพื่อนของตนเองเสียใจ สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และปีที่ ๖ ดังนั้น ครูควรหาวิธีการสร้างข้อตกลงในการรักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และนักเรียนกับครู เช่น การรักษาคำพูดและการรักษาน้ำใจของบุคคลรอบข้างอย่างเหมาะสม

อนึ่ง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จะมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการไม่เชื่อฟังต่อการตักเตือนของครูและโกหกบิดามารดาเมื่อตนเองมีความผิด ดังนั้น ครูและผู้ปกครองควรมหามาตรการป้องกันมิให้นักเรียนเป็น

คนก้าวร้าวและโกหก โดยการสร้างกิจกรรมเกี่ยวกับการยอมรับเหตุผลในการพูดคุยและดักเตือน เสนอแนะให้นักเรียนเป็นคนยอมรับต่อบุคคลรอบข้างของตน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในการสร้างสัจจะร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อให้ทุกฝ่ายให้ความเคารพต่อความจริงอันนำไปสู่การสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

๒) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๒.๑) ผู้บริหารต้องยอมรับความจริง โดยไม่ปิดบัง มีความโปร่งใสในการทำงาน และการพูดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ปกครอง และนักเรียน อันจะนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือ น่าเคารพยำเกรง

๒.๒) ครู มีความจริงใจ สนใจ ใส่ใจต่อผู้เรียน สร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างตนเองกับผู้เรียน หรือต่อผู้เรียนด้วยกัน เพื่อสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่ดีงาม

๒.๓) ผู้ปกครอง ต้องยอมรับความจริงและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในอันที่จะร่วมด้วยช่วยกันสร้างให้บุตรหลานของตนเองเป็นผู้มีสัจจะและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

๒.๔) นักเรียน ต้องตระหนักรู้และเข้าใจในการปรารภนาติของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง และให้ความร่วมมือในการรักษาสัจจะทั้งในขณะที่ศึกษาอยู่ หรือแม้กระทั่งขณะที่อยู่ภายนอกสถานศึกษา

๓) ข้อเสนอแนะ ในการวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑) การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ จึงควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึก

๓.๒) การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับมูสาวาทเพียงประเด็นเดียว ควรมีการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในข้ออื่นๆ เช่น ปาณาติบาต อทินนาทาน เป็นต้น เพื่อให้มีเนื้อหาสาระให้มากขึ้น

๓.๓) การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเฉพาะกลุ่มนักเรียนเท่านั้น จึงควรวิจัยในกลุ่มผู้บริหารและผู้สอน เพื่อแสวงหาแนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างมีศักดิ์ศรียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชัยวัฒน์ อุตพัฒน. **หลักพุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๕.
- เดวิด เจ. ลิเบอร์แมน. **คู่มือจับโกหก (Never be lied to again)** แปลโดย สหรัฐ วิบูลย์ภักดี. สำนักพิมพ์วีเลิร์น. กรุงเทพมหานคร
- พสุ เดชะรินทร์. **ทำไมผู้นำถึงโกหก ?** หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยายความ**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๒๗.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๒.
- สุชา จันทรเฒ. **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช. ๒๕๔๒.
- Alan Donagan. **The theory of morality**. Chicago: University of Chicago press: 1973
- Bloom, B. **Taxonomy of Education Objective Handbook I. In Cognitive Domain**. New York. 1975.
- Brad Hooker. **Truth in Ethics**. Blackwell Publishers Ltd. Oxford. 1996.
- Caroline. A.F. Rhys Davids. **A Buddhist manual of Psychological Ethics**. New Delhi. 1996.
- Crow, Lester Donald. **Education in the Secondary School**. New York. America. 1961.
- Damien Keown. **The Nature of Buddhist Ethics**. The Macmillan Press Ltd. London. 1992.
- _____. **Buddhism and Bioethics**. Goldsmiths college. University of London. 2001.
- _____. **Buddhist Ethics: A very short introduction**. Oxford University Press. 2005.
- Goldenson, R.M. **Longman Dictionary of Psychology and Psychiatry**. New York. 1984.
- Hurlock,E.B. **Adolescence Development**. New York: Mc Graw–Hill Kogakuka Company. 1973.
- James Patterson and Peter Kim, **The Day America Told the Truth**, Prentice Hall, New York, 1991
- John H. Hick. **Philosophy of Religions**. Printed in India by Pushp Print Service. Delhi. 2004.
- Lee J. Cronbach. **Essentials of Psychological Testing**. Harper & Row, 1990.
- Myers, D.G. **Psychology (6th ed.)** New York. Worth Publishers. 2001
- P.A. Payutto. **Good, Evil and Beyond: Kamma in the Buddha’s Teaching**. 4th reprinted. Bangkok: Buddhaddhamma Foundation Press. 1997.

Richard J. Gerring. **Psychology and Life**. (20 ed.) Pearson. Printed at USA. 2013

Robert S. Feldman. **The Liar in Your Life**. *The Liar in Your Life: The Way to Truthful Relationships*, US Edition, published by Twelve. Park Avenue. NY. 10017. 2009.

Francesco Gino. **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol 98 6). Jun 2010